

Ladonja

VJERSKI INFORMATIVNO-KULTURNI LIST | 8/379 | GODINA XXXVI | CIJENA 10 KN

KOLOVOZ 2017.

Moja osveta je oprost!

Poštovani čitatelji,

vjerujem da smo uspjeli ovih dana doživjeti lijepu svečanost spomena na sedamdesetu obljetnicu mučeničke smrti blaženoga Miroslava Bulešića. Samo se obilježavanje toga važnog događaja za cijelu našu mjesnu Crkvu odvijalo u Lanišću i Svetvinčentu. Predstavljene su dvije knjige za koje vjerujemo da će imati veliku važnost i u budućem životu vjernika naše biskupije i šire. Monografija beatifikacije blaženoga Miroslava Bulešića želi nas podsjetiti na velik događaj u pulskoj Areni, koji je sigurno ostao u duboku sjećanju sviju nas koji smo ga doživjeli. Monografiji nije cilj samo sjećanje i spomen, cilj je doživjeti ponovni motiv u boljem življenju vjere gledajući primjer hrabre i odvažne svećenika Miroslava Bulešića. Ovom je prigodom predstavljen i Duhovni dnevnik blaženoga Miroslava Bulešića. Nadamo se da će i ta izvanredna knjiga svima nama biti od koristi kako bismo još više upoznali duhovni život blaženoga Miroslava, upravo tu unutarnju snagu duha, koja je bila nadahnuće blaženom Miroslavu u najtežim danima i trenutcima njegova života. Vjeru-

jem da ćemo se i sami pronaći u njegovim razmišljanjima. Njegov je duhovni dnevnik svakako odraz njegove duboke vjere i pouzdanja u Boga, ali je i odraz njegove iskrenosti, otvorenosti i ponajviše odgovornosti prema svome svećeničkom pozivu. Sedamdesetu obljetnicu njegova mučeništva proslavili smo kako i pričili, svečanim misnim slavljem u njegovoj rodnoj župi i u mjestu njegovih relikvija, u Svetvinčentu. Kao i u svakoj euharistiji i u ovoj smo željeli izraziti zahvalnost Bogu za dar i primjer života i u smrti blaženoga Miroslava. Željeli smo zahvaliti Bogu uime svih onih koji su tijekom 70 godina, gledajući njegov primjer, postali bolji ljudi i bolji kršćani. Uime svih koji su gledajući njegov primjer odlučili oprostiti ili podijeliti ljubav, poštovanje i razumijevanje s onima s kojima žive. Željeli smo i ovom prigodom moliti Boga da i nas učini odgovornima i dosljednima u življenju vjere i svojih životnih zadaća, kao što su odgovornost i dosljednost hranile život Miroslava Bulešića do posljednjeg trenutka njegova života. Već smo zakoračili u mjesec rujan koji je itekako važan za svaku našu župnu zajednicu i za našu Crkvu. Ovih dana započinje nova školska i vjeroučna godina. I to će biti prigoda da pokažemo svoju odgovornost u vjeri. Danas je i upis na vjeroučku u školi znak svjedočenja vjere. Nadamo se da će djeca i

mladi u tome imati poticaj svojih roditelja. Vjerujemo da će i ovogodišnji krizmanici shvatiti da biti svjedok vjere znači i upisati se na vjeroučku u srednjoj školi. To znači da krizma za njih nije bila samo formalnost već poticaj da kao odrasle osobe žive svoju vjeru. Za sve naše vjeroučitelje, učitelje i nastavnike ovo je vrijeme u kome će imati prigodu pokazati da svoje poslanje žele živjeti na pravi način, da će nastojati djecu i mlade, koji su im povjereni, ne samo učiti znanju i kompetencijama nego da će ih nastojati odgajati svojim dobrim primjerom. Stoga im želimo da im nikad ne ponestane strpljenja ni poštovanja prema svakoj toj mlađoj osobi koju će u ovoj novoj školskoj godini susretati. To je možda i najbolji način kako ćemo u konkretnom životu pretočiti sve lijepo doživljaje koje smo imali prigodu doživjeti slaveći sedamdesetu obljetnicu mučeničke smrti blaženoga Miroslava Bulešića. I naše biskupijsko hodočašće Gospi Trsatskoj prigoda je da za sve to što želimo živjeti i svjedočiti svojim životom, molimo zagovor Blažene Djevice Marije koju je na poseban način štovao blaženi Miroslav Bulešić. Poštovani čitatelji, neka nas sve vodi i prati zagovor blaženoga Miroslava Bulešića.

IMPRESUM

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač:

Biskupski ordinarijat Porečke i Pulsko biskupije

Glavni urednik:

Vilim Grbac

Zamjenik glavnog urednika:

Željko Mrak

Uredništvo:

Blaž Bošnjaković, Vilim Grbac,
Ilijia Jakovljević, Tomislav Milohanić, Željko
Mrak

Adresa uredništva:

Dobrilina 6, 52000 Pazin, tel: 052/624-863,
ladonja@biskupija-porecko-pulsa.hr
ladonja@josipturcinovic.com

List izlazi 12 puta godišnje

Grafičko oblikovanje i priprema:

David Ivić

Tisk/Nakladnik:

Josip Turčinović d.o.o., Pazin

IBAN

HR7023800061147003243

Devizni račun

ESB: CHR22 70010000-09166144

IBAN: HR7324020061100107336

SWIFT ESBC HR 22

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovnica: Svetvinčenat, 24. 8. 2017.

Papa se susreo sa čelnicima Svjetskog saveza Crkava

VATIKAN Čelnici Svjetskoga saveza Crkava izrazili su svoju zahvalnost na konstruktivnom i plodonosnom susretu s papom Franjom u Vatikanu. Sa Svetim Ocem susreli su se 24. kolovoza glavni tajnik te organizacije Olav Fykse Tveit te moderatorica Središnjeg povjerenstva Agnes Abuom, i to za vrijeme drugoga dana njihova posjeta Rimu, izvijestio je Radio Vatikan. Dvoje čelnika Svjetskog saveza Crkava sastali su se s Papom, kao i s pročelnikom Papinskog vijeća za promicanje jedinstva kršćana kardinalom Kurтом Kochom, usredotočujući se na produbljivanje odnosa unutar ekumeniskog pokreta. Razgovarali su također o izazovima klimatskih promjena i ekonomskoj pravdi, kao i o važnosti uloge vjerskih vođa u pronalaženju rješenja za sukobe u različitim dijelovima svijeta.

Fykse Tveit je nakon susreta s Papom komentirao kako živimo u vremenu u kojem su svrha i ciljevi ekumeniskog pokreta iznimno relevantni. Među članicama Svjetskog saveza Crkava, a i šire, u Katoličkoj Crkvi, postoji spremnost da se teži jedinstvenom svjedočanstvu i zajedničkom služenju najpotrebitijima kako bi bili djelotvorniji glas u današnjem podijeljenom i krhkem svijetu, kazao je norveški luteranski teolog. Susret s papom Franjom uključivao je molitvu za jedinstvo, mir i pomirenje. Obje su strane izrazile želju istražiti mogućnost ponovnoga susreta u 2018. godini. Izaslanstvo te ekumenske organizacije također se sastalo s Flaminijom Giovannelli, podtajnicom u nekadašnjem Papinskom vijeću za pravdu i mir, a raspravljali su o klimatskoj pravdi i predstojećoj 23. konferenciji Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama koja će se u studenome održati u Bonnu. Razgovarali su i o pitanju nuklearnoga oružja te mirotvornim inicijativama. U srijedu, 23. kolovoza čelnici Svjetskog saveza Crkava posjetili su središnjicu Zajednice sv. Egidija, susrevoši se pritom s dvoje kršćanskih i dvoje muslimanskih izbjeglica koji su se odlučili na opasno putovanje preko Sredozemnoga mora kako bi pronašli posao u Italiji. Olav Fykse Tveit rekao je da mnogi u Europi te ljude vide kao četiri problema ili rizika, a ne četiri ljudska bića koji sada radeći potreban posao pridonose Evropi. (IKA)

ZLOČIN SMIJEHA

Bila nas je oveća skupina izletnika u autobusu, međusobno toliko poznatih da smo znali na koga se što odnosili kad se govorilo "između redaka". Padali su vicevi i humorističke dosjetke. Hvatali smo se za trbuhe od smijeha, valjali po stolicama i uzimali zrak. No, nije sve bilo tako bezazleno. Neke dosjetke, nakon što smo se na sav glas nasmijali, u nama su izazivale muku, srdžbu i sram – jer nismo htjeli biti dionici očitoga bezobrazluka. Zato smo neki, u stanci, prišli najgrlatijima i dali im do znanja da se stvarno čovjek ne može suzdržati od smijeha, ali da to nije u redu i da s takvim smijehom, odnosno ismijavanjem treba prestati. Srećom, prihvatali su naše obrazloženje i nadalje se, uglavnom, trudili da smijeh bude pošten i zdrav.

Od svoje dvanaeste godine u slobodne dane (kad nisam bio u školi) pomagao sam ocu zidaru pri izvođenju građevinskih poslova. Tu sam se nužno susretao s radnicima koji su znali biti vrlo gruba rječnika... i neopisivo vulgarni. Mnogi su psovka i prostota bile poštapolice bez kojih nisu znali sastaviti najobičniju rečenicu. Među tim psovkama "časno", prvo, mjesto na ljestvici imalo je psovanje mame (matere, majke) i često dovodilo do žestokih, verbalnih pa i fizičkih nasrtaja uvrijedenog na uvrijeditelja. Najopasnije je bilo psovanje "mtrve majke u grobu". Za to su ljudi bili spremni doslovno ubiti. Majka, pogotovo "mrtva majka", bila je najveća svetinja. Nju se nije smjelo dirati. Postoje, dakle, vrijednosti koje su čovjeku važnije od vlastitoga života: takva je vrijednost "majka", takva je vrijednost "Bog", "Božji poslanik"... Neki, tobože napredni, kulturni, visokoobrazovani, tzv. "zapadna elita", "krema", pokazuju svoju "superiornu inteligenciju" ismijavajući religozni "mrač-

ni, zaostali, divlji srednji vijek". Ismijavaju sve kršćanske, pogotovo katoličke svetinje posprdnim govorom, karikaturama, omalovažavanjem, kazališnim komadima, filmovima, poezijom, pričama i romanima i nazovi-znanstvenim uradcima. Mi, koliko informacije dolaze u javnost – jer javni su mediji u rukama takvih pa oni uglavnom ne objavljaju naša reagiranja – iako duboko povrijeđeni, ožalošćeni i osramoćeni, a najvećim dijelom porezni obveznici iz čijeg se džepa isplaćuju spomenuti uradci – mi, dakle, šutimo "kó ovce, nijeme, što ih strižu", "kó ovca nijema dovedena na klanje". Tako su ovi posprdljivi mislili da mogu raditi i s nekatolicima. Da će i oni šutjeti, da će se pokunjiti i priznati tobožnju njihovu intelektualnu, kulturnu i inu superiornost. No, prevarili su se. Ne samo oni, nego svaki koji su uz njih pristali. Prevarila se sva ova materijalistička "bratija" koja propovijeda laž, koja govorи da su se "pobunjenici s jugoistoka i juga svijeta" pobunili zbog materijalnih sredstava, zbog materijalne podčinjenosti, koja jest doista činjenica, ali nije uzrok ovoj pobuni. Uzrok je religiozne naravi. Uzrok je u dubokoj uvredi koja je nanesena mnogima zato što su ismijane i omalovažene njihove najveće, nedodirljive svetinje, ono što ih jedino u najdubljoj dubini njihovih bića ujedinjuje (jer znamo da su i muslimani jako međusobno podijeljeni i međusobno krvavo ratuju). Javno i jako glasno, sveprisutno su se oglasili štovatelji Proroka i zaprijetili da će i krv proliti bude li ga se vrijedalo, zaprijetili su ono davno smrću svome piscu Rushdiju, koji je prema pariškim podsmjehivačima "lagana bevana", ali su se "humoristi" oholo postavili s parolom da "nitko neće njima ograničavati slobodu kulturnog izražavanja". Lijepe li kulture, vrijedati i omalovažavati! Kad je

uvreda ujedinila razjedinjene i međusobno zavađene, teror se prelio u Europu. Sad je na dva kraja – Bliski istok i Afrika kao poprište međusobnoga uništavanja i Europa kao treća "destinacija" na meti "tako vjerujućih i mislećih". Nakon prvog napada hrabri "smjehuljci" dobili su kordon policije i vojske u odori i civilu kao zaštitu, a narod je prepusten na milost i nemilost nemilosrdnim samoubojicama i ubojicama. Još su jadnu, prestrašenu masu namamili da se s njima poistovjeti pa su mnogi – ne svi i ne najveći dio – škandirali da "smo svi mi smjehuljci!" A teroristi se igraju skriavača: "Ku, ku! Pogodi gdje sam!" i djeluju bilo gdje i bilo kada. "Nigdje nećete imati mira ni sigurnosti", često dolaze poruke i audio-vizualni zapis, vjerodostojni i nevjerodostojni. Gruda se zakotrljala i sad se nekontrolirano obrušava i lijepi na se sve i svašta. Ni sami pokretači ovog zla ne znaju tko im je sve saveznik, ali im laska da sebi pripisu krvave "uspjehe". Za očekivati je da se "hrabri smjehuljci" ispričaju obiteljima i svima koji su ucviljeni jer su ljubili one koji su pogaženi kamionima i kombijima – ubijenima i ranjenima, svima koji su stradali od bombaških i samoubilačkih napada, svima koji su napadnuti noževima... i svima kojima su ukrali siguran hod ulicama i miran san... Nedavno sam primio vijest da je "veliki" pisac kvazianstvene knjige "Da Vinciјev kod" trebao održati "znanstveno" predavanje o islamu na "svoj način", ali je iz sigurnosnih razloga predavanje otkazano. Hrabrih li ljudi! Eto, može doći gdje god hoće kod nas i "pljavati" po našim svetnjama. Nećemo ga, ne daj Bože, ubiti, ni njega ni organizatore, ni okupljene "ljubitelje znanstvene fantastike". Još ćemo mu platiti iz "naše porezne torbe". Doduše nevoljko!

Kliktaj Marijine duše

„Veliča“, latinski „magnificat“, prva je riječ Marijine molitve, prema Lukinu evanđelju (Lk 1,46-55). Evanđelist Luka ovim nam tekstom daruje jedinstven uvid u dubok duhovni i molitveni život Isusove majke. Korijeni se njezine duhovnosti naslanjaju na bogatu starozavjetnu tradiciju, u duhu u kojem je bila odgajana ona, njezini suvremenici i generacije prije i poslije nje. Istovremeno ova molitva, utkana u svakodnevnu molitvu Crkve preko Časoslova, već stoljećima hrani, uzdiže i odgaja kršćane. Marijina je molitva istovremeno i opća i intimna. Opća je utoliko što se naslanja na stupove vjere koji su joj predani iz tradicijske baštine te se u sjećanju proteže duboko u povijest, u vrijeme Abrahama i otaca vjere i naroda koji su primili i predali Božja obećanja. Marija je svjesna svoga mjesta u povijesti i konkretnoga Božjeg djelovanja u povijesti koje se temelji, kako sama kaže, na “obećanju ocima” da će se “spomenuti dobrote prema Abrahamu i potomcima njegovim dovjeka”. Ona prepoznaje konstantu Božjega djelovanja u vidu “velikog obrata”, koji se u njenoj molitvi proteže kroz nekoliko slika. Silnici su suprotstavljeni neznatnim, a gladni stoje nasuprot bogatima. Sudbinom jednih i drugih ravna Bog, čija snaga, slikovito prikazana kao snaga ruke, “snaga mišice”, raspršuje “oholice umišljene”. Ruka priziva sliku konkretnoga Božjeg djelovanja, namjerna i odrješita, u koji je uložena snaga. Tako Marijina molitva pokazuje da se o Bogu ovdje ne govorи kao o nekoj apstraktnoj misli ili bezličnoj energiji, već o osobi koja provodi svoju volju s namjerom i jasnoćom. „Oholice

umišljene“ s druge strane ne razabiru ni vlastite snage, ni svoga grijeha, već grade kule od pijeska, svoje značenje oni samo zamišljaju, umišljajući si da vladaju, da nešto u povijesti znaće.

Privid ljudske moći, snage i važnosti biva raspršen, ističe se u molitvi. Marijina se duhovnost hranila povijesnim iskuštvom izraelskoga naroda koji je, teološki čitajući svoju povijest, uvijek znao iz iskuštva naučiti da se ljudske konstrukcije i planovi pokoravaju nekom većem nacrtu providnosti. Pritom se plan providnosti otkriva kao stvarnost, kao istina. Sve ostalo ostaje laž i privid, bez obzira na težinu konkretnе boli i nepravde koju može uzrokovati. Povijesno iskustvo na koje se Marija u molitvi poziva, hranjeno je dubokim osjećajem pravednosti jer gladni i neznatni svoj potlačeni položaj duguju društvenoj nepravdi. U pravilu, siromaštvo i glad ne nastaju iz lijenosti, ni nekom slučajnošću, već zbog nečijega grijeha – zbog pomanjkanja pravednosti, ljubavi i solidarnosti, koji će ponovno biti uspostavljeni Božjom intervencijom i milošću.

Marijina je molitva i intimna i opća istovremeno

Marijin “veliča” pokazuje put kako to Bog djeluje u povijesti. Nakon riječi pristanka na Božji plan za njen život, kako ga čitamo u tekstu Navještenja, „evo službenice Gospodnje, neka mi bude po twojoj riječi“ (Lk 1,37), Marija kroz „veliča“ govorи o svom odnosu prema Gospodinu. Svoj je život i svoju nutritinu ocrtala riječima duh i duša. I jedan i drugi usmijereni su na Boga dok

duša „veliča“ Gospodina, duh „klikče u Bogu“. Duša i duh zajedno izriču cjelinu Marijina života, njenu ljudskost, ali i njenu duhovnu dimenziju. Sve je u potpunosti okrenuto Bogu. Marija je dopustila da se u njenu životu otkrije veličina Božjega djelovanja: to je taj „veliča“ koji izriče duša. A duh zbog toga kliče od radosti – jer Bog, otkriva Marija, djelom u njenu životu – otkriva svoje spasiteljsko djelovanje, kliktanje očituje radost sjedinjenja čovjekova puta s Božjim planom. I tu shvaćamo zašto je Marijina molitva i intimna i opća istovremeno. Marija je pokazala kako se Božje spasiteljsko djelovanje širi od pojedinačne ljudske duše na tijek opće povijesti. Sve počinje s jednim čovjekom i njegovim prihvaćanjem Božje milosti, koja osobno i pojedinačno kuca na srce svakoga odabranog čovjeka. Prihvaćena milost rađa praktičnom duhovnošću koja po krepostima, dobrim djelima, donosi spasenje za svakoga čovjeka. Donosi dobrotu u svijet. Uspostavlja Kraljevstvo nebesko među ljudima. Tako se Marija, kao Bogorodica, otkriva kao prvina Kraljevstva Božjega. Marija, svjesna svoje malenosti, u molitvi sebe opisuje kao „neznatnu“, doslovno „poniznu“, i pred Bogom i pred ljudima. No, otajstvo se Kraljevstva očitovalo u njenu životu baš zbog toga: iz poniznosti je izraslo nešto veliko. Životom je pokazala ono što će Isus, kad bude razlagao otajstvo Kraljevstva, izreći usporedbom sa zrnom gorušicom: maleno, najmanje od svih zrna, kad izraste, postane stablo veliko (Mt 13,31-32). Tako je i Marija, velika u svojoj malenosti, svojim životom veličala Boga.

KOLIKO NAM JE DANAS POTREBAN BULEŠIĆ?

Sedamdeset je godina prošlo od mučenja i ništva blaženoga Miroslava Bulešića, bez sumnje najznačajnijega lika Crkve u Istri u 20. stoljeću. Naša Crkva priprema se dostojno obilježiti ovu obljetcnicu, između ostalog objavljuvajući prigodne monografije i, pogotovo, njegova duhovnoga dnevnika. Naravno, radi se i na postupku njegove kanonizacije. Pobožnost Miroslavu Bulešiću širi se pomalo diljem Istre i šire. Njegove slike vise u gotovo svim crkvama, župnim kućama, njegov je život postao inspiracija vjeroučiteljima jer je djeci najlakše prenijeti vrijednosti kršćanskog života ako im se prikaže lik mladoga svećenika koji ih je živio u potpunosti. U njegovu životu, a pogotovo u njegovu mučeništvu, isprepliću se iskrena ljudskost, duboka duhovnost, domoljublje, čovjekoljublje i, nadasve, bogoljublje. Možemo zaista od njega mnogo naučiti. Ipak, stječe se dojam da ga još uvijek, na razini Crkve, a pogotovo na razini društvenoga suživota, nismo dovoljno vrjednovali.

Današnji pojam mučeništva

Možda je razlog tomu što smo donekle još uvijek ostali zarobljenici vremena kada je o Bulešiću bilo zabranjeno čak i govoriti u javnosti. U bivšem komunističkom sustavu Bulešić je bio zabranjena tema. Čudno kako je jedan dvadesetsedmogodišnji mladić mogao biti tako opasan za ražim. Možda je sama ova činjenica dovoljna da prosudimo kako je tadašnji režim počivao na klimavim nogama. Jednoumnost se uvijek boji ljudi koji drže do svojih uvjerenja, bez obzira na cijenu koju moraju platiti. Jednoumni sustav nije vezan samo uz komunizam ili ateizam. Jednoumnost postoji i danas. I u Hrvatskoj. Možda se on ne ogleda ponajprije u političkim krugovima, ali se preselio na vrijednosni teren, gdje vrijedi zakon relativizma, a ponašanje se svodi na „biti u skladu s trendovima“. U prijašnjim vremenima politiku je kreirala mala elita i svi

su joj se morali podvrgavati. Danas slična elita kreira nekakve nove „vrijednosti“, od rodne ideologije do medijskih tiranija gdje pojedincu ne preostaje ništa drugo nego se takvim trendovima prilagoditi. Znamo kako je zbog svoje dosljednosti svoj život završio Bulešić. Vjerujatno ne bi bio bolje prošao da živi danas. Možda ne bi bio doživio crveno ili krvavo mučeništvu, ali bi svakako bio žrtva tzv. bijelog mučeništva, kakvome su izloženi danas toliki kršćani, žigosani kao nazadnjaci i primitivci. Da je Bulešić živio danas, bez sumnje bio bi povlaštena žrtva „naprednih“ civilnih udrug i tzv. „slobodnih“ medija koji bi njegov govor o Bogu, ljudima, Crkvi, društvenim događanjima ocijenili epitetima i floskulama kao što su netrpeljivost, homofobija, „srljanje u srednji vijek“...

Bulešić je moderan blaženik

Zato nam je Bulešić danas itekako potreban. Čitamo da je i, dok je bio u Pazinu odgovoran za odgoj budućih svećenika, znao nailaziti na nerazumijevanje učenika zbog svoje principijelnosti i navodne strogosti. Ipak, tim je svojim pristupom privlačio ljudе. Onda kao i danas ljudi ne vole beskičmenjake. Ali isto kao i onda, i danas, ipak, ljudi idu za njima i slijede trendove, koje im nameće. Tada su to mnogi činili prisilno, a danas dobrovoljno. Tko god „strši“ iznad ili izvan toga, mnogo riskira. Riskira etiketu koje se više ne može osloboditi. Ovakva je etiketa Bulešića odvela u smrt. Pogrešno je njegovo mučeništvu promatrati samo kroz prizmu vjere. On nije umro samo zato jer je bio vjernik i svećenik i što je ljudi vodio k Bogu i Crkvi. On je umro i zato što je smetao jednoumlju, zato što je imao kristalno jasniju viziju onoga što danas definiramo ljudskim dostojaanstvom, pravom svakoga da neke vrijednosti živi, nastoji ljudi za njih pridobiti, a da pritom ne riskira čast ili život, i to tako da ih nikome silom ne nameće. Svojim je životom i

govorom Bulešić bio protiv jednog sustava koji je silom nastojao nametnuti neke kvazivrijednosti. Onda je ta sila bila okrutna jednoumna politika. Danas se ona zove, naprimjer, medijski linč, izvrgavanje ruglu i diskriminacija onoga tko, u odnosu na ono što je trend, drugačije misli i živi. Pa zar Bulešić nije onda moderan?

Bulešić i naša Crkva

Možda i Crkvi danas Bulešić može biti aktualan. Naime, Bulešić je, iako vrlo mlad, jasno znao odrediti prioritete Crkve i, općenito, svakoga istinskog kršćanina. Njemu su Bog i Njegova Riječ uvijek bili temeljno odredište. Oko Njega i Njegove Riječi sve se vrti kao oko životne osovine. Sve je ostalo u drugom planu. Možda smo mi danas u Crkvi, namjerno ili prisilno, mnogo toga stavili između sebe i te životne osovine, previše teologiziranja, razumljivoga samo stručnjacima, previše ovozemnih stvari i tzv. „nekretnina“, previše sakramentalija, kao što su sprovodi ili blagoslov kuća, a pre malo sakramenata. Tko zna. Možda smo si umisli da svojim naporima možemo sve. A Bulešić neprestano i uporno ponavlja elementarnu istinu kako prvenstveno o Bogu ovisi sve, a mi mu samo možemo pomoći ostvariti Njegov plan. Ono što jesmo i činimo, Božji je dar. Čak i kada posrnemo ili padnemo, moramo vjerovati da će nam Bog darovati snagu da se dignemo. To je bila osnovna teza Bulešićeve duhovnosti i okosnica njegova stila življenja. Može li današnji kršćanin usvojiti ovu lekciju? Morat će. Jer u svijetu u kojem živimo sve čemo više morati računati s Božjim darom i Njegovom providnosti.

U Lanišću predstavljena fotomonografija o beatifikaciji i Duhovni dnevnik bl. Miroslava Bulešića

U srijedu, 23. kolovoza, dan uoči 70. obljetnice mučeništva bl. Miroslava Bulešića, na Dan sjećanja na žrtve svih totalističkih režima, u Lanišću u župnoj crkvi održana je svečana akademija tijekom koje su predstavljene dvije značajne knjige, fotomonografija o beatifikaciji i Duhovni dnevnik bl. Miroslava Bulešića.

U glazbenom je dijelu nastupio Župni pjevački zbor laniške Župe sv. Kancijana, Kancijana i Kancijanile dvjema pjesmama koje su se pjevale prije 70 godina kod slavlja svete krizme u Lanišću te Vokalni ansambl Dulciana iz Rijeke koji se predstavio s nekoliko maestralnih izvedbi klasične sakralne glazbe. Obraćanjima više sudionika navedenih projekata predstavljena su dva nova izdanja: monografija i „Duhovnik dnevnik bl. Miroslava Bulešića, svećenika i mučenika“. Večer je započela premijernim prikazivanjem spota pod naslovom „Molitva“. Spot je nastao upravo prigodom obilježavanja 70. obljetnice mučeništva Blaženika. Režiju potpisuje Elizabeta Ružić, snimanje Josip Ružić, u spotu Blaženika glumi Danijel Kirinčić, a glazbu na tekst pokojnoga svećenika Izidora Poljaka (1883. – 1924.) skladao je Bruno Krajcar. Tekst Molitve pronađen je Blaženiku u džepu u trenutku mučeništva. Nakon spota pjevači laniške župe otpjevali su pjesmu „Pozdravljena Marija“, isto onako kako se ondje pjevala i prije 70 godina.

Zahvala svima koji su sudjelovali u projektu

Na početku programa koji je vodio mons. Vilim Grbac, generalni vikar Biskupije, okupljenima se prigodnim pozdravom obratio porečki i pulski ordinarij mons. dr. Dražen Kutleša. On je istaknuo zahvalnost svima koji su sudjelovali u projektu gledje beatifikacije, osobito pokojnom mons. Vječoslavu Milovanu i biskupu u miru Ivanu Milovanu koji su najviše doprinijeli da bi Miroslav Bulešić mogao biti proglašen blaženim. O poruci koju lik Blaženika nama danas prenosi, biskup je istaknuo poznatu izreku „Moja osveta je oprost.“ Time nas poziva da i mi u svojim obiteljima oprostimo jedni drugima da bismo mogli krenuti naprijed, no jednako je tako i u društvu općenito potrebno praštati. Bl. Miroslav Bulešić uvijek je tražio Istinu, za nju je dao i život, on i nas danas poziva da slijedimo Istинu, koja je u biblijskom smislu podudaranje razuma i srca, a sve u podložnosti pred Bogom. Ako tako budemo činili, ići

ćemo putem kojim je išao bl. Miroslav Bulešić, zaključio je ordinarij.

Monografija

O monografiji s beatifikacije bl. Miroslava iz pulske Arene s naslovom „Blaženi Miroslav Bulešić, beatifikacija“ govorili su njezin tehnički urednik David Ivić i urednik izdanja preč. Sergije Jelenić. Ivić je na početku kratko predstavio spot kojim je započeo program, a potom se osvrnuo na tehničke aspekte ne samo realizacije samog izdanja već i na brojne pojedinosti o kojima treba voditi računa i kod samog fotografiranja takvih događaja. Iznio je podatak da su na dan beatifikacije četiri fotografa čije se slike nalaze u monografiji napravila više od 6000 fotografija. Predstavio je Impressum knjige te izrazio zadovoljstvo što je mogao sudjelovati u realizaciji toga projekta. Preč. Sergije Jelenić, kancelar i ekonom Biskupije, glavni urednik izdanja, u svome je obraćanju ukratko podsjetio na odvijanje procesa kauze beatifikacije te na veleban događaj proglašenja blaženim u pulskoj Areni, citiravši pritom ordinarija Kutlešu koji je tada rekao: „Uzdizanjem svećenika Katoličke Crkve u Hrvatskoj u razdoblju za vrijeme i nakon II. svjetskog rata na čast Oltara, znači ujedno priznanje svim žrtvama i mučenicima iz fašističkog, nacističkog i komunističkog režima u Istri.“ Knjiga donosi i kratak životopis novoga blaženika koji prikazuje životni put i pripravu na

svečeništvo mladoga Miroslava u teškim i neizvjesnim ratnim godinama. I njegovo je svećeničko djelovanje u povjerenim mu župama bilo obilježeno mnogim progostvima, prijetnjama, iako je on činio svima dobro, istaknuo je preč. Jelenić te zaključio neka ova fotomonografija bude poticaj svakom dobrom jernom čovjeku, vjerniku da u životu treba uvijek činiti dobro, pa makar se zbog toga moralno i trpjeti, jer samo dobro ima budućnost, život.

Duhovni dnevnik

O Duhovnom dnevniku govorili su: vlc. mr. Ilija Jakovljević, priređivač i vicepostulator, mons. Ivan Milovan, biskup u miru, i vlc. dr. Josip Grbac.

Vlc. Ilija Jakovljević

Vlc. Ilija Jakovljević, nakon zahvala suradnicima, ukratko je predstavio knjigu koja se sastoji od uvodnih misli i kratka presjeka života bl. Miroslava Bulešića od početka intelektualne i duhovne formacije u Rimu, priprave na svete redove, župničke službe u Baderni i Kanfanaru, službe podravnatelja u pazinskom sjemeništu, tajnika Zbora svećenika sv. Pavla za Istru, komunističkih progona te svjedočanstava i zapisa o Blaženikovu životu odmah nakon mučeništva u Lanišću. Potom je pobliže iznio sadržaj svakog pojedinog poglavlja, njih 5, koja čitatelja vode kroz posljednje godine prerano prekinutog života Blaženika.

ka, uz napomenu da treba razlikovati zapise iz Duhovnoga dnevnika i one, u posljednjim poglavljima, koji su preuzeti iz kronika župa gdje je Blaženik djelovao. Prvo poglavlje sadrži zapise duhovne priprave na svete redove; četiri su naslova: Duhovne vježbe za subđakonat, đakonat, Akademska godina 1942. – 1943. te Duhovne vježbe za prezbiterat. Drugo poglavlje, naslova „Župa Baderna – pastoralni izazovi mladog svećenika“, sastoji se od dvaju Blaženikovih različitih zapisa: iz Duhovnoga dnevnika te Dnevnika župe Baderna. Treće poglavlje, „Duhovni preporod župe Kanfanar“, donosi zapise o njegovim izvanrednim pastoralnim uspjesima u Kanfanaru, došavši na mjesto župnika kojeg je njemačka vojska objesila, Bulešić je uspio doslovno preporoditi duhovni život župe. Četvrto poglavlje, naziva „Podravnatelj pazinskog sjemeništa“, donosi Blaženikove zapise iz vremena kada je obnašao tu dužnost gdje je inzistirao ne samo na intelektualnoj već nadasve duhovnoj formaciji sjemeništara. Peto poglavlje donosi kroniku župe Badrena, opisuje teško stanje na koje je naišao došavši u župu, poteškoće na koje je nailazio zbog stava komunističkih vlasti prema svećenicima, upravo je ondje zapisao svoju najpoznatiju rečenicu: „Moja osveta je oprost.“ To je poruka Crkve svima onima koji su desetljećima u Istri prognozili vjernike, svećenike i Crkvu. Mi vam praštamo jer su naša snaga Euharistija i Gospa, kako kaže bl. Miroslav, zaključuje v.l. Jakovljević.

Mons. Ivan Milovan, biskup u miru

Ovaj Duhovni dnevnik nije još jedna knjiga o bl. Miroslavu Bulešiću, već je to

izraz njegove duše, njegovi intimni zapisi, razmatranja, životne odluke, zazivi, molitve i vapaji, rekao je biskup Milovan na početku svoga obraćanja. On nije pisao dnevnik za druge, već, poput sv. Augustina, kao izraz svoje duše pred Bogom. To je knjiga koja najviše i najintimnije govori o Blaženiku. Tu se zrcali kao u bistroj vodi njegova duša, srce, stajališta, želje, odluke i muke. Biskup je ukratko iznio glavne smjernice koje se o Blaženiku mogu iščitati iz Duhovnoga dnevnika. Kao najočitiju karakteristiku Miroslavove duše koja se iščitava iz Dnevnika mons. Milovan istaknuo je Miroslavovo predanje Bogu jer to je za njega značilo živjeti svoje svećeništvo. Već je pokojni mons. Ivan Pavić, kao njegov vjeroučitelj u Juršićima, kod dječaka Miroslava primjećivao posebnu nadarenost za duhovno, a u kasnijim godinama, u kojima je Miroslav marljivo gradio svoju duhovnost, umirovljeni trčansko-koparski biskup Fogar o mladome će kandidatu za svećeništvo, Miroslavu, kojeg je susreo u Rimu, zapisati mišljenje kao o budućem istarskom biskupu. Stranice Dnevnika svjedoče kako Miroslav intenzivno živi svoju vjeru i svagdanje predanje Bogu, vrlo doživljajno opisuje primanje svetih redova i njihove obljetnice. Njegova je pokretačka snaga za svakodnevni život upravo njegova stalna povezanost s Bogom na misi, u molitvi, euharistijskom klanjanju i moljenju Krunice. Stranice Dnevnika svjedoče o njegovoj stalnoj povezanosti s Bogom, Ocem milosrđa i dobrote, svjedoče o vjeri u Njegovu Providnost i predanje sve do zadnjih riječi: „Isuse, primi moju dušu“. Bog mu je bio prijatelj, zaštitnik, snaga te smisao života i zalaganja. Njegova se duša

s godinama sve više suočiće Isusovoj riječi: „Moja je hrana vršiti volju Očeva“. O tome svjedoče i gesla koja je birao, za prigodu oblačenja talara sa 16 godina: „Bog moj si ti, u rukama Tvojim sloboda je moja“ te za Mladu misu geslo: „Dodi kraljevstvo Tvoje, budi volja Tvoja.“ On svoje predanje Bogu pokazuje i svagdanjom praksom. Bio je zaljubljen u svoje svećeništvo, upravo kao služenje Bogu i narodu, on ga je živio u stalnom zaletu. Svoje je svećeništvo živio kao vjerno, zauzeto, dosljedno i neustrašivo služenje Bogu i narodu. Biskup se osobito osvrnuo na ljubav kojom je Blaženik djelovao na župama koje su mu bile povjerene. Kao treću karakteristiku Miroslavova duhovnoga života biskup je istaknuo Blaženikovu marijansku pobožnost te pojedine podudarnosti s marijanskim blagdanima koje su obilježile njegov život, ali i, primjerice, prijenos posmrtnih ostataka, 11 godina nakon smrti, na njegov rođendan, na blagdan Gospe Fatimske, s laniškog groblja u Svetvinčenat, pa je UDBA, odobrivši to za taj dan, postupila po savjetu Majke Božje, našalio se biskup.

Vlč. dr. Josip Grbac

Vlč. dr. Josip Grbac napomenuo je nekoliko stvari na koje bi čitatelji Dnevnika trebali obratiti pozornost. Istaknuo je kako nemamo Bulešićevu dopuštenje za objavlјivanje Dnevnika te da je objavlјivanje takvih intimnih zapisa uvijek problematično. U Duhovnom dnevniku isprepliću se emocije, sumnje, druge osobe s kojima se susretao, pitanje vjere, morala, smisla i besmisla života, poslanja. Duhovni dnevnik govori i o napastima s kojima se susreto, no postoji uzrečica da Sotona napada

dobre jer one druge ne treba. Vlč. Grbac spomenuo je, naprimjer, šok koji je izazvalo objavljivanje duhovnoga dnevnika Majke Terezije, „Tamna noć vjere“, zbog dubokih sumnji koje je zapisala. Nadalje, čovjek u duhovnom dnevniku izgovara prosudbe o drugim ljudima koje ne moraju uvijek biti objektivne, pa to može predstavljati moralno pitanje kod objavljuvanja duhovnoga dnevnika neke osobe. Bulešić si dopušta dobromanjernu kritiku nekih članova obitelji. No, bitno je napomenuti da je prvi i jedini Bulešićev sugovornik u Duhovnome dnevniku upravo Bog, istaknuo je dr. Grbac. Njegov Duhovni dnevnik njegova je teologija, duhovnost, poimanje vjere i kršćanskog savršenstva. Zbog vremena u kojem je pisan, i odraza nekih značajki koje su karakterizirala teologiju toga vremena, ovaj će se dnevnik čitateljima možda činiti zastarjelim. Bulešić svijet vidi očima evanđelista Ivana, za kojega je svijet prostor zla i napasti, koji čovjeka ograničava u njegovu napredovanju prema Spasenju. U Bulešićevim je zapisima potrebno razlikovati pojам svijet od pojma čovjek, koji kao da su u nekakvoj oprečnosti. To je viđenje svijeta jedne klasične teologije prije II. vatikanskog sabora. Tada još nije bila u kršćansko razmišljanje prodrla jedna pozitivna vizija svijeta koju nudi II. vatikanski sabor, koji je u toj pozitivnoj viziji svijeta pretjerao, rekao je vlč. Grbac. Zbog takve vizije svijeta Bulešić često citira sv. Augustina, koji je dijeleći ovozemno i onozemno, pao u herezu, prema kojem bi se savršenstvo kršćanina sastojalo u trajnom nijekanju ovoga svijeta koji ga sprječava na putu prema Bogu. Bulešić ne ide tako daleko, ali jedna je od njegovih misli vodilja relativiziranje svega ovozemnoga na putu prema Bogu. „Izgubivši sve zemaljsko, dobit ću po tebi sve vremenito. Još se nalazim u poteškoćama, još nisam sasvim odstranio svoje srce od zemaljština, od stvorova, ali po Tvojoj pomoći uvjeren sam da ću doći do toga“, citirao je vlč. Grbac Blaženika

naglasivši njegov eshatološki pogled na svijet. Dr. Grbac je napomenuo propust Drugoga vatikanskog sabora u nedovoljnu uvažavanju pojma grijeha te nedovoljnu razradu onoga što će biti poslijе, a upravo su te dvije misli ključ shvaćanja vjere i moralu kod Miroslava Bulešića. Taj se Duhovni dnevnik može preporučiti svima, a osobito onima koji se teško koncentriraju na ono što izgovaraju dok mole, rekao je vlč. Grbac podsjetivši da je molitva razgovor s Bogom. Bulešićeva molitva nadasve izražava bezuvjetno prihvatanja volje Božje. Kao posebno bitno vlč. Grbac istaknuo je poglavje koje govori o Blaženikovoj pripravi na primanje svećeničkoga reda, gdje on iskreno sagledava svoje dobre i loše strane. Tako bi, naglasio je vlč. Grbac, trebao učiniti svatko tko se priprema za svećeništvo. Bulešić kao najveću krepost vidi poniznost, a najveće probleme vidi u svojoj oholosti te je glavnina molitve usmjerena upravo na postizanje poniznosti. Ovaj Blaženikov duhovni dnevnik najbolje oslikava razloge zašto je on zasluzio čast oltara, zaključio je vlč. Grbac.

Krizmanici iz 1947. godine

Nakon predstavljanja knjiga pozvani su krizmanici koji su primili sakrament sv. potvrde 24. kolovoza 1947., a koji su još živi, te im je biskup Kutleša uručio knjige koje su netom predstavljenе. Prije i poslije akademije svi su okupljeni mogli obići župnu kuću i pogledati mjesto ubojstva bl. Miroslava gdje je postavljena prigodna tematska izložba fotografija. Svečanoj je akademiji osim biskupa, svećenika, načelnice Općine Lanišće Roberte Medica i domaćih župljana sudjelovalo i lijepi broj vjernika iz svih dijelova Istre. Na druženju koje je upriličeno nakon predstavljanja načelnica Medica biskupima i predstavljačima poklonila je umjetnički crtež, portret Blaženika, djelo jedne lokalne umjetnice. (G. Krizman)

Obilježena 70. obljetnica mučeništva bl. Miroslava Bulešića

**U četvrtak, 24. kolovoza 2017.,
70. obljetnica mučeničke smrti
bl. Miroslava Bulešića obilježena
je svečanim koncelebriranim
misnim slavlјem koje je u
Svetvinčentu, na središnjem
trgu ispred župne crkve u
čijem oltaru počivaju kosti
Blaženika, predvodio kardinal
Vinko Puljić, vrhbosanski
nadbiskup i metropolit.**

S VETVINČENAT Koncelebrirali su riječki nadbiskup i metropolit mons. Ivan Devčić, gospičko-senjski biskup mons. Zdenko Križić, krčki biskup u miru mons. Valter Župan, porečki i pulski biskup u miru mons. Ivan Milovan, porečki i pulski ordinarij mons. dr. Dražen Kutleša te stotinjak svećenika iz Porečke i Pulske i drugih biskupija. Prije početka misnoga slavlja nadahnut uvodni govor o Blaženiku izrekao je vlč. dr. Josip Grbac. Pozdravnim se riječima dobrodošlice na početku okupljenima obratio biskup domaćin mons. Dražen Kutleša. Izrazio je dobrodošlicu koncelebrantima, hodočasnicima, predstavnicima građanske vlasti, kulturnog, socijalnog i humanitarnog života u Istri. Biskup je naglasio da kardinal dolazi iz biskupije gdje su mnogi kršćani tijekom povijesti podnijeli mučeništvo zbog svoje vjere i pripadnosti hrvatskom narodu, a i sam je kardinal osobno prošao strahote rata, u kojem je nastojao štititi nauk Crkve i male, obične ljude. Biskup je izrazio zahvalu kardinalu za sve dobro koje je učinio onima koji su u teškim vremenima u njemu vidjeli svjetlo u tami. Odgovarajući na riječi dobrodošlice, kardinal Puljić rekao je da je ponosan što je mogao doći predvoditi misno slavlje na 70. obljetnicu nebeskog rođenja bl. Bulešića. Zajedno slavimo Boga, zajedno molimo, posebno zagovor bl. Miroslava, da nam uvjek udijeli radosnu i hrabru vjeru, da se ne damo obeshrabriti u ovom ozračju, nego

da svjedočimo korijen iz kojeg smo nikli. S tim raspoloženjem slavimo ovu svetu misu i ugledajmo se na bl. Miroslava.

Svjetli lik u Crkvi

U prigodnoj homiliji kardinal Puljić naglasio je kako je bl. Miroslav doista zanimljiv lik, želimo se stoga nadahnuti na njegovu životu, hrabroj vjeri i vjernosti. Sin je to ovoga kraja, ponikao iz našeg naroda te ga zato treba poznavati i pravo je da se njime ponosimo. On je ostavio svjetli lik u Crkvi ne samo u ovim krajevima. Prvi je njegov cilj bio odgoj djece i mlađih, shvatio je, kako kaže narodna poslovica, da se „trn od malena oštri.“ Zato je i on bio tako hrabar, tako vjeran, jer je od malena stekao ono što je živio, prvo iz obiteljskog doma, a onda surađujući s odgojiteljima, a osobito surađujući s Kristom, stekao je tu vjernost, hrabrost, odanost i spremnost. To je htio prenijeti na mlade generacije, i s dušom je radio s tim mlađima. Danas na poseban način osjećamo potrebu za tim, mlađima treba dati smisao života, treba ih znati oduševiti. Danas, u vrijeme kada je mlade posve preuzela tehnologija, oni ne znaju razmišljati, posve su zaokupljeni mobitelima, pa se stoga ne treba čuditi što su bezvoljni. Nisu se kao djeca igrali, a igranje razvija sposobnost mašte, dosjetljivosti. Pružajući im svu moguću tehnološku zabavu, ukrali smo im djetinjstvo. Bl. Miroslav je znao da njih treba odgojiti jer to je budućnost. Zato bih želio da ovaj

blaženik u nama izazove odgovornost za odgoj mlađih, odgovornost da toj djeci pružimo primjer u prvom redu. Blaženik je itekako primjerom pokazao ono što je govorio, i to je djeci, mlađima, potrebno, treba nadasve pokazati primjer vjernosti i vjerodostojnosti, a zatim im pomoći da se razvijaju u odgovorne ljudi. Često se čuje kukanje glede djece i mlađih, no ja kažem „dobri su tko ih je odgajao“, rekao je biskup sa svojom prepoznatljivim prijmesom humora.

I danas imamo heroje vjere

Blaženi Miroslav daruje svoj život za svoje stado, ta me rečenica posebno dirnula u njegovu životopisu, istaknuo je kardinal, te nadodao kako je to pravi pastir. Ne znajući što ga čeka, već je tada bio spremjan dati život za svoje stado. To je prema Isusovoj riječi: „Tko hoće ići za mnom, neka uzme svoj križ i neka me slijedi, i njega će Otac nebeski proslaviti.“ Posebno svećenike treba resiti ta oduševljenost, revnost, istaknuo je propovjednik te citirao papu Franju: „Pravi je svećenik zanesen Kristom.“ Spomenuo je svećenike koji su dali svoje živote zbog vjernosti Kristu u Drugom svjetskom ratu. Posebno je istaknuo progone u poratnom vremenu, ako se tko, primjerice, usudio štograd dobro reći o bl. Alojziju Stepinicu. I u Domovinskom ratu divio sam se mnogim svećenicima koji su bili hrabri ostati uz svoje stado, rekao je kardinal Puljić. Naveo je primjer vlč. Ivana Burika koji je unatoč

biskupovu prijedlogu da podje, ostao uz svoje stado i umro mučeničkom smrću. Prisjetio se i svoga školskog kolege vlč. Filipa Lukende u Banjaluci kojeg su spalili u župnoj kući. Dakle, i danas imamo heroje vjere, naglasio je kardinal. Podsjetio je na poznat događaj kada je nadbiskup Josip Stadler došao u Rim tražiti relikvije od pape, a papa mu je odgovorio: „Gdje god potražiš u svojoj zemlji, i naći ćeš kosti mučenika jer toliko ih je pobijeno za vrijeme Osmanskog Carstva.“ Za te mučenike nisu pokrenuti procesi, i teško ih je pokrenuti, no ti grobovi i danas okupljaju vjernike, i narod ih proglašava blaženima iako Crkva šuti, rekao je propovjednik.

„Za Krst časni i slobodu zlatnu“

Naš narod kao da ne zna cijeniti tu vjeru za koju su mnogi umirali. Znate, ne umire se za bilo što, umire se za ono što je sveto, za što se isplati život položiti, podsjetio je kardinal. I branitelji su položili život za ono što su smatrali svetim, sveto ognjište, svetu rodnu grudu, svetu Domovinu, a na poseban način treba shvatiti svetost vjere, za tu se vjeru gine, „za Krst časni i slobodu zlatnu“, citirao je propovjednik. Blaženi Miroslav divan je primjer koji nam ne da mira u savjesti jer i mi smo generacija koja mora unijeti vjeru u ovo javno mnenje koje je bolesno, u to javno mnenje moramo unijeti svoje uvjerenje, život vjere. Tako ćemo graditi zdravo, ispravno društvo. Potrebno je naučiti razlučiti Istinu

Bog da“, što je izazvalo spontan pljesak vjernika na svetvincentskom trgu. Važno je steći to vjerničko uvjerenje, taj duh i srce koje nas nosi, da se ne bojimo žrtve. Danas sve manje odgajamo za žrtvu. Naveo je čudenje jedne mlade djevojke zbog činjenice kako su nekadašnje generacije pjevale i veselile se u velikoj neimaštini, no, tko se nije naučio žrtvovati, taj se ne zna radovati jer žrtvovanje je svjedočanstvo ljubavi i darivanja, naglasio je propovjednik. U tome je bila hrabrost bl. Miroslava, nije se bojao žrtvovati za svoje stado, za svoj narod. Ima onih koji ginu sa stisnutom šakom za osvetu, ali bl. Miroslav je rekao: „Moja osveta je oprost“, to je hrabrost vjere. Snaga je to vjere i praštanje koje pobijede zlobu i mržnju, nema goreg otrova u srcu od mržnje, koja nagriza srce iznutra, i prevažno je biti sloboden. Bl. Miroslav bio je hrabar i bio je u duši sloboden, za Božju se skroz opredijelio.

od laži. Obilazeći patnički narod u ratnim vremenima, i gledajući bolne rane psihičke i fizičke, nemam riječi da ljudski tješim, ali jednostavno kažem: „Božja je zadnja.“ „Mogu ljudi kako hoće, ali neće dokle hoće“, podsjetio je kardinal te spomenuo zgodu kada je jednom diplomatu, koji je insinuirao da će se Hrvati morati ili seliti ili asimilirati s nadolazećim narodima, rekao kako su „Hrvati preživjeli i Osmansko Carstvo, i komunizam, a i vas ćemo, ako

Ljubeći svoju domovinu nikoga ne isključujemo

Slaviti blaženoga Miroslava znači dozvati da nas zahvati oduševljenje za Isusa Krista, i to ugraditi u svoje uvjerenje. Nije dovoljno samo reći „ja vjerujem, ja molim“, najvažnije je moći reći „ja svjedočim“, to svjedočanstvo unosim u društvo, u život, u ovu svoju domovinu, u svoju grudu, koju nazivamo svetom, i ona to i jest jer je posvećena tolikom mučeničkom krvlju, tolikim

suzama, znojem. Zato ne smijemo izgubiti taj osjećaj gdje smo nikli. Trebamo je znati voljeti ne samo kada je treba čuvati i braniti kada je neprijatelj napadne nego sada kad je treba izgrađivati, kada u nju treba unijeti duha, duše, da ne vlada bezdušnost nego duša vjernika koja odgaja mladost. Potrebno je biti svjestan važnosti Domovine, i Isus je imao svoju domovinu, umro je pod natpisom Nazarećanin. Iz te je domovine donio spasenje svima, i mi ljubeći svoju

domovinu, nikoga ne isključujemo, nikoga ne mrzimo, nego želimo posvjedočiti one vrijednosti koje čine čovjeka dostojanstvenim, da on svoje dostojanstvo posvjedoči i živi i prenosi na buduća pokoljenja. Kada večeras dodete kući, i nadete trenutak tišine, pomolite se za tu radosnu vjeru, da se ne bojite života, da nas ne zatruje ovaj zloduh, koji nam krade nadu. Čovjek koji s Kristom živi, on nikada ne može izgubiti, on je uvijek dobitnik. Kad molite, utvrđujte svoju nadu, svoje pouzdanje. Kardinal se podsjetio vremena poraća nakon Drugog svjetskog rata, u neimaštini, kada su ljudi govorili „dat će Bog, providit će Bog“. Želim da ne nasjedate ovima koji brane zločin i zlobu, tko brani zločin, dionik je zločina. Zločin treba osuditi. Trebamo biti ljudi Istine, povjerenja i pouzdanja u Boga, ponesimo to u svoju svagdašnjicu. Neka svatko na nama može pročitati „on zna zašto živi“ jer tko vjeruje u Boga, zna zašto živi. Želim da ta radosna vjera prožme vaša srca, vaše obitelji i vaš kraj, da budete dostojni potomci divnih predaka koji su za vjeru umirali i vjerni ostali, zaključio je kardinal, a trgom se ponovno pronomio spontan gromoglasan pljesak.

„Tebe Boga hvalimo“

Na kraju misnoga slavlja zahvalnu riječ uputio je mons. Kutleša, osobito zahvalivši onim hodočasnicima koji su s vjerom običnih vjernika došli iskazati štovanje bl. Miroslavu i još jednom tako potvrditi svoju vjeru i poštovanje prema onome što je bl. Miroslav učinio za nas ovdje u Istri. Zahvalio je svima koji su na bilo koji način doprinijeli organizaciji obilježavanja obljetnice. Posebnu zahvalu uputio je predvoditelju misnoga slavlja te mu zahvalio što je tijekom svoga biskupstva u svojoj nadbiskupiji toliko pretrpio i bio spremjan dati život za svoje vjernike. „Vidim tu jednu veliku sličnost između našega blaženika i uzoritoga kardinala koji je pokazao što znači biti pravi pastir. Hvala Vam na svemu što ste učinili, što činite i što ćete učiniti za Crkvu u Bosni i Hercegovini i u cijelom hrvatskom narodu.“ Potom su svi sudionici zajedno izmolili Molitvu bl. Miroslavu te kao zahvalu za taj veliki dan otpjevali zahvalnu pjesmu „Tebe Boga hvalimo“. Misno je slavlje zaključeno kardinalovim blagoslovom s relikvijama bl. Miroslava. Nakon misnoga slavlja, prvo koncelebranti, a zatim puk, uputili su se prema crkvi gdje su u ophodu obišli oltar gdje počivaju kosti Blaženika te iza oltara gdje se na talaru i drugim predmetima čuva relikvija njegove krvi prolivenе u trenutku mučeništva. Osim gotovo tri tisuće hodočasnika koliko ih se okupilo na svetvinčentskom trgu, a koji su iz svih dijelova Biskupije došli automobilima i organizirano autobusima, iz Pule, Vodnjana, Pazina i drugih župa pedesetak hodočasnika došlo je pješice, što je iz nekih mjesta već višegodišnja tradicija. Misno je slavlje glazbeno animirao Župni zbor Župe sv. Mihovila iz Žminja pod maestralnim ravnanjem Aleksandre Orbanić. (G. Krizman)

Četiri generacije obitelji Miljavac

LINDAR U današnje vrijeme novih tehnologija i otuđenosti ljudi, kad se ljudi sve manje okupljaju i druže, prava je rijekost i velik trud i beskrajno veselje na jednom mjestu okupiti nekoliko čak četiri generacije iste obitelji. Upravo je brojnoj obitelji Miljavac ovih dana to pošlo za rukom. Prkoseći nezapamćenim vrućinama, gotovo 100 članova obitelji Miljavac, 5. kolovoza skupilo se na mjestu od kud potječe. Druženje je započelo svetom misom crkvi Sv. Mohora i Fortunata u Lindaru, potom je na lindarskom groblju zapaljena svijeca svim pokojnim članovima obitelji i zabava, druženje i upoznavanje nastavilo se u Banima. Kako čitamo u razgranatom obiteljskom stablu ove brojne obitelji pomno istraženom i skiciranom za ovu prigodu, susrelo se četiri generacije potomaka desetero braće i sestara rođenih od oca Antona (Tone) Miljavac (1880-1933.) i Antice (Tonine) Jadrečić (1888-1972.), poznatijih pod nadimkom Pierci u rodnoj kući u Bazgaljima. Oni su Marija (1908-1909.), Josip (1910-1952), Anton/Tone (1912-2002.), Srećko/Felice (1913-1981.), Marija (1914-2008.), Angelo (1919-2013.), Dušan/Animato (1920-1943.), Aleksandar/Sandro (1922-2002.), Ljubica/Amalia (1924-2009.) i najmlađi, jedini među živima Viktor (Vittorio) Miljavac (1928.). Sposobni i radišni, braća i sestre Miljavac svoju su životnu sreću potražili i obitelji osnovali diljem Istre, Hrvatske i starog kontinenta a njihovi potomci raštrkali su se diljem svijeta. Tako su mlađi naraštaji obitelji Miljavac na ovo druženje, uz starosjedioce iz okolice Lindara i Pazina, potegli iz Pule, Kaštelira, Šibenika i Zagreba, Kopra, iz francuskog Orleansa, Torina i Bergama, pa čak i dalekog Hong Konga! Obitelj danas broji mnogo veoma obrazovanih stručnjaka i poduzetnika čiji je doprinos prepoznat u Hrvatskoj i svijetu. Spomenimo i da danas na starini u Bazgaljima živi Anton/Tone Miljavac s obitelji gdje se rado i često navraćaju ostali Miljavci, od najstarijeg, već spomenutog Vittorija (1928.) pa do najmlađe Lane (2016.) koja ima nešto više od godinu dana. Od davina, obitelj Miljavac dijeli životne okolnosti i živi tipičnim ondašnjim životom seljaka središnje Istre. Nije uvijek bilo lako ni lagodno kao danas. Sve obitelji, pa i Miljavac su se intenzivno bavile poljoprivredom. Posjedovale su veće ili manje površine poljoprivrednog zemljišta, vinograde i šume. Vodom su se uglavnom snabdijevali iz sterni. Neke obitelji su imale svoje šterne dok su drugi odlazili na lokalne izvore po vodu. Bazgalji su bili veliko i bogato selo. Tu su se uvijek ljudi skupljali i družili. U selu se nalazila škola koju su pohađala djeca iz sela i šire okolice. Prvo je škola bila kao prostorija u kući jedne obitelji, a za vrijeme Italije je napravljena samostojeca zgrada škole sa dva razreda u prizemlju i stanovima za učitelje na katu. Školovanje je značilo pet razreda niže i tri razreda više škole. U školu se išlo, pogotovo u višu, u večernjim satima kada se više nije radilo u polju. Učitelji su bili Talijani i školovanje je bilo na talijanskom jeziku. Rijetki su završavali više razrede. Svaka obitelj je imala u prosjeku desetoro djece što znači da je selo brojilo 70-80 ljudi. U selu, baš blizu kuće Pierci se nalazio kamenolom u kojem su radili ljudi iz sela i okolice. Ovdje su se vadili veliki kameni blokovi koji su se kasnije prevozili dalje na obradu. Kamenolom se zatvorio nakon pada Italije. Kao zanimljivost možemo navesti da se članovi obitelji Miljavac koja je ostala na starini, uz ostalo, i danas veoma uspješno bave obradom kamena. Glavnina radova ove i ostalih obitelji u selu bila je vezana uz poljoprivredu i poslove vezane uz domaće životinje. Posebnu zahvalu uputiti valja organizatorima ovog susreta i proslave, Nataši Putinja i Goranu Zidariću, velečasnom Maksimilijanu Ferlinu na prigodnim riječima i svim članovima obitelji Miljavac. (Nataša Putinja)

PROSLAVA SVETE MARIJE MAGDALENE

ZAMASK Crkva svete Marije Magdalene smjestila se na padini između sela Petehi (župa Zamask) i župe Kaldir. Crkva zbog fresaka iz 1400. godine pripada zaštićenim spomenicima kulture, a isto je tako i hodočasničko mjesto kamo se hodočasti prve nedjelje iza 22. srpnja. Tako je bilo i ove godine. Hodočasnike je na početku svete mise pozdravio župnik koristeći motiv suncokreta koji se nalazio na oltaru. Suncokret je u kršćanskoj ikonografiji (slikarstvu) bio oznaka proroka, apostola pa i svetaca koji su bili zagledani u Boga, kao što je suncokret u Sunce. Među te zagledane pripada i sveta Marija Magdalena koja je danas pozvala hodočasnike iz Zamaska, Kašćerge, Trviža, Kaldira, Motovuna, Svetog Bartola i drugih župa koji su donijeli raznolike darove. Svi su darovi dragi, a najdraži je među tim darovima svakako dar motovunskе župe, crkveni pjevački zbor koji je svojim skladnim pjevanjem animirao euharistijsko slavlje. Svetu misu predvodio je v.l. Dragutin Petrović, župnik Plominu, Šušnjevice i Kožljaka, a 1987. bio je župnik Motovuna i Brkača te Sv. Bartola. Vlč. Petrović donio je hodočasnicima hranu za uho i dušu. Za uho razglas, a za dušu Riječ Božju prilagodivši je svakom uzrastu nazočnih kako bi je mogli čuti i oživotvoriti. Na kraju mise, u znak zahvalnosti motovunskim je pjevačima gospoda Davorka Flego, rođena Kotiga, predala sliku crkvice svete Marije Magdalene Gospoda Davorka obdarena je slikarstvom toliko da je osobno kistom prenijela crkvicu u uokvirenu sliku. Nakon mise nije slijedio razlaz, već pravi „agape“ bratska gozba. Narod je posjedao po travi, klupicama, zidu, a neki su i stajali s tanjurićima u ruci punih fuži i kupusa kuhanog po starinski (kad se uvijek nešto stavilo pod kapus). Švega je bilo u obilju.. Da ne bi bio muk dok je narod blagovao, pobrinuli su se cvrčci na obližnjem stoljetnom hrastu te su svojim koncertom pratili misu i zajedničko druženje poslije mise. Za ovaj nezaboravni dan velika hvala ide donatorima, pokroviteljima, mješanima sela Petehi i Zamaska, pojedinim obiteljima pokraj Zamaska, Gradu Pazinu, obitelji gospodina Flege i njegovoj djelatnici koja je posluživala dopremljenu hranu, kao i ostalim pomoćnicima. (Ante Žufić, župnik)

Krštenje i krizma u obitelji Daus

BORUT U nedjelju, 30. srpnja 2017. mons. Ivan Milovan, porečki i pulski biskup u miru, predvodio je euharistijsko slavlje u Župi sv. Mihovila u Boratu i podijelio dva sakramenta: krštenje malom BenjamINU Dausu i krizmu njegovoJ sestri Magdaleni.

Obitelj Daus, Alberta i Nardiju, Bog je obdario s četvero djece: Elizabetu (16 g.), Magdalenu (14 g.), Bartol (10 g.) i Benjamin (3 mjeseca). Njihova je bila želja da biskup krsti najmlađe dijete, malog Benjamina i podijeli krizmu kćeri Magdaleni. Svoje želje iznijeli su župniku Pamiću i zajednički, na obostrano zadovoljstvo, došli do ostvarenja želje. Obitelj Daus redovito dolazi na svetu misu i sudjeluje u životu župne zajednice. Elizabeta i Magdalena redovito čitaju na nedjeljnim misama, a njihov brat Bartol ministriira. U prigodnoj homiliji biskup je istaknuo kako je ovo važan i radostan događaj za obitelj, ali i za cijelu župnu zajednicu. Također, naglasio je važnost žrtve i odgoja djece jer danas mnogi mladi nisu spremni za žrtvu i zato ne sklapaju sakrament ženidbe. Djeca su dragulji i radost u obitelji. Da je to tako, biskup Milovan naveo je primjer jednog svećenika koji je u svojoj župi uveo praksu zvonjenja kada se rodi dijete. Na kraju je biskup čestitao obitelji Daus i zaželio im uspjeh u odgoju djece. U euharistijskom slavlju uz mons. Milovanu, koncelebrirao je župnik Marijan Pamić koji se pridružio čestitkama i ujedno zahvalio biskupu što se odazvao pozivu te došao u njihovu župu. Cijela je župna zajednica sudjelovala u ovom radosnu slavlju molitvom i posebno odabranim pjesmama radujući se novom članu njihove župne zajednice. Obitelj Daus zahvalna je najprije dragom Bogu na prekrasnom daru života njihove djece, zatim župniku, biskupu, zboru i cijeloj župnoj zajednici. Zahvalni Bogu za primjer obitelji Daus i njihovoj otvorenosti životu, molimo da ovaj događaj potakne mlade ljude na sklapanje sakramenta ženidbe i oslanjanje na Boga u svim trenutcima života. (J. L.)

Svetkovina Uznesenja u Poreču

Središnje svečano misno slavlje o svetkovini Uznesenja Blažene Djevice Marije, u utorak, 15. kolovoza 2017. u porečkoj prvostolnici predvodio je porečki i pulski ordinarij mons. Dražen Kutleša, u suslavlju s katedralnim župnikom preč. Milanom Zgrablićem i drugim svećenicima.

Preč. Zgrablić na početku je izrazio dobrodošlicu svim okupljenima, a s obzirom na nazočnost velikoga broja gostiju koji svoj odmor provode u Poreču, prigodnu dobrodošlicu izrekao je na talijanskom te njemačkom jeziku. Za bolje razumijevanje današnje svetkovine, Uznesenja Blažene Djevice Marije, potrebno je sagledati dvije temeljne dogme katoličke vjere koje se odnose na njezin život, bezgrešno začeće te uznesenje na Nebo. Te dvije dogme donesene su u dva različitima povjesnim kontekstima sa stoljećem razlike. Dogma o bezgrešnom začeću donesena je u vrijeme napretka tehnologije i znanosti što je dovelo do oholosti čovjeka do te mjere da je želio staviti sebe, čovjeka, na mjesto Boga. No, tijekom vremena došli su ratovi i druga zla koja je donio takav čovjekov stav te je današnji blagdan dizanje čovjeka iz grijeha. Crkva nam danas poručuje nekoliko misli u svezi s današnjom svetkovinom. Bog, Isus Krist, nije dopustio da njegova Majka bude prepuštena propadljivosti ovoga svijeta. Kako je intervenirao na početku njezina života, bezgrešnim začećem, jednako je tako i na kraju njezina života učinio da bude uznesena na Nebo dušom i tijelom. Zato mi danas slavimo taj blagdan. Ona je bila puna milosti i zaslugom svoga Sina

uzdignuta je na Nebo. Ona je suotkupiteljica, uz svoga Sina sudjelovala je u svemu onome što je bilo po Božjoj volji. Ona je izvršavala Božju volju i što se od nje tražilo, ona je činila. Ona je molila i utjelovila molitvu „neka bude volja Tvoja“. I mi molimo tu molitvu Gospodnju, no često, u svakidašnjim i životnim izborima tražimo da se izvršava naša volja. Upravo stoga dolazi do problema u obiteljima i međuljudskoj komunikaciji općenito jer svatko želi nametnuti svoju volju. Blažena Djevica Marija pokazala je kako čovjek može biti velik u maljenosti, velik u jednostavnosti. To nije slabost već veličina. Nije veličina nekoga maltretirati, već je veličina služiti drugim ljudima. Blažena Djevica Marija imala je posebne zasluge zato je uznesena na nebo, pa nije morala čekati, poput ostalih svetaca, dan uskrsnuća. Danas nas Bog poziva da budemo čisti i sveti, da budemo

hram Duha Svetoga, i da se ne predajemo grijehu, nego da smatramo svoje tijelo od Boga danim te da ne činimo stvari koje nisu u skladu s Božjim zakonom. Ova nam svetkovina poručuje da se trebamo čuvati grijeha, Blažena Djevica Marija mogla je biti uznesena upravo jer je bila bez grijeha. Mi smo uskrsnućem Gospodina našega Isusa Krista oslobođeni od grijeha, no ako činimo grijehe, i ako se stalno vraćamo, postajemo robovi grijeha. Blažena Djevica Marija poziva nas i daje nam snagu da je možemo zazvati i tražiti njezin zagovor, da nas zagovara kod svoga Sina. Nemojmo se bojati tražiti njezin zagovor i danas iznesimo svoje potrebe i prošnje koje nosimo u dubiti srca, da nam ih Bog može uslišati po njezinu zagovoru, zaključio je biskup. Misno je slavlje pjevanjem uzvraćao katedralni zbor. (G. K.)

Umirovljenici posjetili grob biskupa Antuna Bogetića

PREMANTURA Umirovljenici Općine Tinjan 8. srpnja 2017. posjetili su grob biskupa Antuna Bogetića u Premanturi. Tu ih je dočekao župnik Antun Nižetić i sve ih srdačno pozdravio održavši pritom sadržajnu meditaciju. Na kraju je podijelio svima monografiju župe Premantura. Prije toga umirovljenici su posjetili župnu crkvu u Medulinu gdje ih je dočekao v.l. Ante Močibob. Ukratko je nazočnima prikazao povijest župe i crkve. Duhovno obogaćeni u večernjim satima vrtili su se kući. (Tiskovni ured PPB)

Proslavljen blagdan Majke Božje od Snijega u mjestu Šterna

U petak, 5. kolovoza, na Dan pobjede i domovinske zahvalnosti te Dan hrvatskih branitelja, u drevnoj crkvi Majke Božje od Snijega u Umaško-oprtaljskom dekanatu proslavljen je blagdan Gospe Snježne. Misno slavlje predvodio je župnik, vlč. Lino Rakar, a koncelebrirali su: župnik u mjestu Vrh vlč. Ivan Štoković, oprtaljski župnik vlč. Ante Jukopila, umirovljeni svećenik vlč. Marcel Lakošeljac, a vlč. Josip Zović je tijekom mise isповijedao.

Osim blagdana Gospe Snježne danas slavimo i Dan pobjede i domovinske zahvalnosti te Dan hrvatskih branitelja, prigoda je to da zahvalimo za slobodu koju uživamo, a koju su nam izvojevali naši hrvatski branitelji, neki položivši i život na oltar Domovine, podsjetio je na početku domaćin, uputivši izraz dobrodošlice brojnim hodočasnicima koji se ondje svake godine okupljaju iz raznih krajeva Istre, a i iz inozemstva. Propovjednik se na početku homilije dotaknuo pojedinih aktualnih poteškoća u pastoralnom djelovanju i komunikaciji, no naglasivši da on, u duhu Evandelja, opršta svima. Napomenuo je da, iako nakon 37 godina župničke službe u župama Zrenj i Šterna, odlazi u mirovinu ipak će ostati u tome kraju, gdje je i rođen, te će, kako je rekao, bdjeti nad sakralnim objektima koji mu od djetinjstva mnogo znače. Govoreći o povjesnim okolnostima ustanovljenja blagdana Gospe Snježne, propovjednik je naglasio izvanrednu važnost marijanskih pobožnosti među vjernicima svakoga vremena. Činjenica da su posljednjih 30 godina XV. stoljeća na području Gornje Bujštine sagrađene čak tri crkve posvećene Blaženoj Djevici Mariji, jasno ukazuje na potrebu tadašnjih vjernika za blizinom Majke Božje kako bi joj se mogli utjecati za zaštitu. Potom je citirao nekadašnjeg župnika koji je djelovao u tome kraju, vlč. Zvonka Brumnića, koji je u svojim duhovnim zapisima na poseban način pozivao narod na pobožnost prema Majci Božjoj. U završnim je zahvalama vlč. Rakar ukratko na talijanskom jeziku ponovio sažetak homilije, a s obzirom na to da je riječ o mahom dvojezičnom kraju, i pojedini su dijelovi mise izrečeni na talijanskom jeziku. Domaćin je zahvalio svim hodočasnicima, predvoditelju i koncelebrantima. Na kraju misnoga slavlja održana je uobičajena procesija oko tog prelijepog drevnog svetišta uronjenog u živopisnu prirodu Gornje Bujštine, koje svake godine, o blagdanu Gospe Snježne privlači brojne hodočasnike iz Istre te Slovenije i Italije. Kip Majke Božje tradicionalno su nosile žene. (G. Krizman)

LANIŠĆE: GNIJEZDO ISPOD VRLETI

(putopis iz početka devedesetih godina 20. st.)

Kroz siva debla i zimzelene iglice borova, oku dołaznika pokazuje se Lanišće; okupljeno oko zvonika, zagrnutu padinama krasa, podastrto do oranica i njiva. Bura češlja nejako raslinje po vrleti krasa, po škrtoži šaci zemlje među kamenjem. Darovano sunčevoj gozbi topline, sačuvano od naleta bure i sjeverca, raskrililo je Lanišće svoje krovove, uličice i 'kružere'.

Mjesto u srcu rašporskog kraja, bivše Rašporske gospoštije, spominje se daleke 1304. godine. Spominje se ljetopisac – 1656. u župi živi 2100 žitelja.

– Danas nas ima oko sto duš, a 126 je hišnih numeri. Čuda je hiš zapreth. Se manj nas je ... – sa sjetom će dobrodušna i gostoljubiva Marija.

– Umbot je bilo puno selo krav, ovac, tovari – ne zamerite! – i judi so si pomogli, bili jedan za drugega koj su i danas – dodaje dobra starica Antonija.

– Ki je s vas u fameji? – pita Prolaznik.

– Sama son jast, sirota. Dva sina i dvi šćere v Kanadu so šli. Ma pridu svakega leta, da. A kad su sveci, fešte, v nedeje skupi se sveta, pridu tote kade so se rodili i zgojili.

– Srce vajk vuče doma, kadi su koren, kadi je cok domaći – nadoveže se Prolaznik.

Vitka kapelica s kamenim reljefom Golgotе i Krista, rustikalne i lapidarne obrade. Vrsna ruka domaćeg majstora iz srha nutrine na vapnenac uklesala lik Patnika i Suputnika. Urezana godina 1873.

Druga, veća kapelica, kao predstraža i zaziv, sjećanje na korijene i sebe, i kamen, i svoj dug opstanku i trajnosti:

**KLANJAMO TI SE
ISUKRSTE I
SLAVIMO TE
JER SI NA SVETOM KRIŽU
OTKUPIO NAS
1891**

Usred mjesta crkva oker fasade, posvećena akviljskim mučenicima Kanciju, Kancijanu i Kancijanili. Posijano je tu još jedno krvavo sjeme mučeništva. „Semen cristianorum“. Svetac naših dana, Miroslav, živ i neugasiv u sjećanju mještana. Ispod boli sjećanja izbjiga ponos i nepokolebljivost svjedočenja. Krvava krizma, 24. kolovoza 1947.

– Naša so deca bila na berme. Puna je crekva bila judi. Naši so moški držali vrata znutra da ne bi rinuli na njih. A svećenik Miro je tišija jude: „Ne bojte se,

ne bojte se. Ništa im nismo učinili. Ništa vam se neće desiti.“

Uz uzglavlje crkve ponosno uvis strene javor i lipa. Grane u strunama bure bruje. Poneki je list onog Sv. Bartola 1947. naglo zacrvenio, i prije vremena dao se vjetru na posljednje putovanje, od krvi nevino prolivene.

– O, bilo je strašno!!! Stili so krivico na nas hititi. Oni ča ga je zaklav, još je živ. Na kega je pala točka, mora ga je ubiti. Kad je vidiv da je to on, počea je bežati. Čepali so ga. „Ili ćeš ti njega, eli ćemo mi tebe!“ so mu pretigli. Njegova jena šči, kad je sama v škole hodila, tamo gori v šumi, kako se je pretrašila; ništo je vidila (gorili su neki da njoj se ukaza pokojni Miro). Čuda vremena potle tega morali so š njon dohajati do škole. Nikad se ni usudila sama dojti v Lanišće.

Tako pričaju teta i nećakinja, s ponosom i žaljenjem, pune životnog iskustva, dobrote i nade.

– Eko malo vina. Donest ću i pogache – susretljiva i nesebična Marija nudi blagodati svoga kraja. Nedaleko sjedi njen sin.

– On, u službi, čuva nas; njega čuva Bog – probzori Antonija.

Sjete se u razgovoru bolesnog župnika Matijašića koji je razdao svoje dane služeći puku, neumorno obilazeći od sela do sela, od župe do župe, od crkve do crkve, po vrleti krasa, po putovima i stazama Ćićarije. Vis i kras rađaju i daju ljudje široke duše i bistra umu. Cijeli niz znamenitih ljudi, tražitelja Istine – župnika, kapelana, redovnica, ekonomista, inženjera ... Od godine 1479. čak 114 župnika. Ide niz: Gerolamo Agapito, Jakov Marčelja, Ambrosio Guion, Josip Aničić, Sebastiano Buzdon, Grgur Žmak, Ivan Buždon, Josip Šajina, Marijo Žmak, Luka, Dario, Marko, Josip i Vilim Grbac. Čak i zvjezdarnac Ivo Žmak s pariške zvjezdarnice, utkan u tkivo Tinovih rima. Sinovi i kćeri ovo-ga kraja često svračaju na rodnu grudu i kras, gdje gnjev bure stišavaju i obuzdavaju litice, a glog i drijenak kite se cvatom usred proljeća.

– Pojdite tamo doli spod sela je grobje i videt ćete železni križ i cveće, koje je vajk sveže i dišeće – uputi došljake dobra starica Antonija.

„Mladost mučenika odsječena u najbjuinjem i najraskošnjem cvjetanju“, u sebi će kasnije promišljati i prebirati Prolaznik.

– Katgot pridete, naša so vrata otprta! – na rastanku kaže mještanka Antonija.

Isto je tako otvoreno svaki put i dobrota; otvoreno je široko srce i duh mještana Lanišća – ponosnog gnijezda ispod vrleti Krasa. (Tomislav Milohanić)

‘Prisutnost’ bl. Miroslava Bulešića

Dok sve župne i velika većina ostalih crkvi u Porečkoj i Pulskoj biskupiji imaju negdje, bliže i dalje prezbiterija, istaknutu sliku bl. Miroslava Bulešića, od prošlogodišnje obljetnice mučeništva buzetska župna crkva Uznesenja Marijina ima u svojoj unutrašnjosti, nedaleko prezbiterija, bistu Blaženika. Bista poprsja bl. Miroslava originalan je gipsani odljev brončane biste postavljene u Lanišću ispred župne crkve, koju je realizirao akademski kipar Tomislav Kršnjavi. Gipsani odljev biste za buzetsku crkvu autor je darovao župnoj crkvi u Buzetu, a postolje za nju dar je župljana laniške župe.

„Velika mi je čast i radujem se što ovde u buzetskoj župnoj crkvi postavljamo bistu bl. Miroslava Bulešića, istu onu koju smo na poziv Vladimira Žmaka i Matice hrvatske postavili u Lanišću pred crkvom. Taj je kip meni posebno drag i nadam se da sam uspio izraziti Kristov mir, koji Miro nosi u sebi, predosjećajući da bi mogao podnijeti i mučenički smrt u svim tim okolnostima koje su se oko njega događale. Nadamo se da ova bista koju postavljamo ovde u Buzetu može biti poticaj na nove molitve u javnom štovanju njegova lika, a nadajmo se da će to doprinijeti i njegovu proglašenju svetim, jednoga dana, isto kao što iščekujemo proglašenje svetim i našeg dragog kardinala Stepinca. Kardinal Kuharić je, sjećamo se, rekao, da su Miro i kardinal Alojzije istoga duha. Kako sam se upoznao i s likom sluge Božjeg kardinala Kuherića jer sam imao priliku raditi i njegov spomenik u Petrinji te više spomenika i relikvijara bl. Alojzija, mogu reći da sam osjetio kako su svi oni poput čvrstih stupova naše Crkve, svjedočanstvo narodu, oni koji su branili vjeru, branili Boga. Upravo u Buzetu, ovđe je Miro stao pred svetohranište i rekao ‘samo preko mene mrtva’. Branio je vjeru, branio je Boga, i već dan kasnije u Lanišću dao je svoj život, podnio mučeničku smrt. Neka nam oni budu nadahnuće za sve, pogotovo nove naraštaje koji dolaze, neka oni budu naši zagovornici u nebu kod Gospodina, da se u našem narodu dogodi ta katarza, to

pročišćenje da budemo jedno u Kristu. Velika mi je čast i posebno zahvaljujem velečasnom Mariju Žmaku što je primio moj dar, bistu bl. Miroslava i nadam se da će cijela zajednica u Buzetu biti zadovoljna, da će im taj kip mnogo značiti. Blaženi Miro meni je i mojoj obitelji posebno važan i često mu se molimo neka nas prati njegov zagovor, rekao je autor biste.

Kipovi, biste i slike diljem Biskupije, Domovine i svijeta

U četiri godine od beatifikacije sve su učestaliji kipovi Blaženika postavljeni na raznim prigodnim mjestima, gdje se na poseban način želi iskazati štovanje tom našem najmlađem blaženiku, ali i imati ga simbolično blizu, kako bismo mu se utjecali za zagovor u svojim velikim i malim životnim poteškoćama. Kip blaženika, osim u Svetvinčentu i crkvi bl. Miroslava Bulešića u Valbandonu, postavljen je u Svećeničkom domu Betanja u Puli, u Fažani u niši župne kuće, no i izvan granica Biskupije, u kapeli Policijske uprave zagrebačke u Petrinjskoj ulici, gdje su pohranjene i Blaženikove relikvije. Bista bl. Miroslava davno se prije beatifikacije nalazi u predvorju zgrade Pazinskoga kolegija, a odnedavno je i na ulazu u Biskupski ordinarijat u Poreču postavljen vitraj s Blaženikovim likom. Slike se, osim toga, nalaze i u svim crkvama, gotovo četrdesetak, za koje su dosad zatražene i kojima su darovane relikvije Blaženika. (G. Krizman)

Biskup Pozaić o blagdanu sv. Roka u Pićnu

Na blagdan sv. Roka, u srijedu, 16. kolovoza 2017., središnje svečano misno slavlje u Pićnu, u župnoj crkvi, nekadašnjoj katedrali i sjedištu povijesne Pićanske biskupije, predvodio je naslovni pićanski biskup, umirovljeni pomoći biskup zagrebački mons. dr. Valentin Pozaić, uz koncelebraciju desetak svećenika.

Nakon zajedničke fotografije svih su-dionika misnoga slavlja, ispred crkve, ispod biskupske gesla mons. Pozaića „Život biraj“, uvodni pozdrav dobrodošlice izrekao je župnik domaćin preč. Antun Kurelović. Jedna je ministrantica, uz prigodnu pjesmu, predslavitelju uime župne zajednice uručila buket cvijeća. U prigodnoj je homiliji mons. Pozaić podsjetio na temeljna obilježja životopisa sv. Roka istaknuvši kako je on doista bio svetac Caritasa. Spominjući bolesti od kojih su bolovali ljudi kojima je sv. Rok pomagao, propovjednik je povukao paralelu istaknuvši kako Europa danas boluje od ‘političke kuge i kolere’, izborima i odlukama protiv života sustavno eutanaziraju sebe. Podsjetio je na riječi pape Franje kako je Europa postala stara baka i pred njom je sada izazov da ponovno postane „majka Europa“. Osvrćući se na svjetske demografske trendove, podsjetio je kako Hrvatskoj prijeti demografski kolaps, „pusta zemlja priziva nove stanovnike koji već prijete i nadiru“, rekao je biskup te istaknuo kako je jedini odgovor na to nastojati imati zdrave obitelji koje, pak, mogu proizaći samo iz moralno zdrave generacije djece.

Podsjetio je na činjenicu kako je Hrvatski sabor, koji je tada doista bio „i hrvatski i narodni“, prije više od tri stoljeća poklonio oltar za svetište Majke Božje Bistričke i proglasio sv. Josipa zaštitnikom Hrvatske. To je pokazatelj postojanja pravih moralnih vrednota, čije uvažavanje odaje poštivanje života, istaknuo je mons. Pozaić. Biskup je nadalje citirao papu Franju istaknuvši kako je vrijeme da se očevi i majke vrate iz svojevrsnoga svojevoljnog izbjeglištva u karijere i druge sfere života, natrag u obitelj jer današnja su djeca, u nastojanju da im se pruži što više materijalnih dobara, postala duhovna siročad. Uspjeh današnjeg blagdana bit će ako se svatko od nas danas pomoli da bude mali ili veći Rok jer živjeti evanđeoske kreposti znači konkretno živjeti bogoljublje, čovjekoljublje i domoljublje, zaključio je mons. Pozaić citiravši riječi blagopokojnog kardinala Franje Kuharića.

Na kraju euharistijskoga slavlja biskupu je uručen prigodan dar, okvir s ručno ishekanim natpisom njegova biskupske gesla, a nakon završnog blagoslova uslijedio je tradicionalni ofer, čašćenje moći sv. Roka te podjela prigodnih spomen-sličica. Misno su slavlje glazbeno popratili naizmjence župni zbor i zbor mlađih. Nakon druženja uz prigodno osvježenje ispred crkve, uslijedilo je predstavljanje reprinta povijesne knjige negdašnjeg pićanskog biskupa Antonija Zare „Razudba umnosti i znanosti četirima odsjećima obuhvaćena (Anatomia ingeniorum et scientiarum sectionibus quattuor comprehensa)“ koja je prvi put tiskana u Veneciji 1615. godine, a sada je doživjela ponovno izdanje, uz potrebne povijesne studije, zahvaljujući angažmanu dr. sc. Elvise Orbanica, ravnatelja Državnog arhiva u Pazinu. (G. Krizman)

Proslava sv. Panteleona

TIĆAN Dana 27. srpnja Crkva se spominje sv. Panteleona.
Možda je mnogima nepoznata činjenica da na području naše biskupije postoji njemu posvećena crkva, i to u mjestu Tićan, koje po crkvenom ustroju pripada Župi sv. Vitala – Brig u Porečkom dekanatu, no vjerojatno je Tićan poznatiji zbog povezanosti s astronomskim projektom zvjezdarnice u realizaciji Astronomske udruge Višnjani.

Crkva sv. Panteleona mučenika izgrađena je u XVII. stoljeću na mjestu starije (srednjovjekovne) crkve. Na pročelju ima preslicu s dvama oknima i dvama zvonima. Pred crkvom se nekada nalazila lopica od koje su do danas očuvane samo kamene klupe. U crkvi se nalazi kameni oltar s palom Raspeti Isus, sveti Pantaleon i sveti Anton Padovanski.

Ove je godine u crkvi sv. Panteleona misu njemu u čast predvodio vlč. Leonardo Krkan, župnik Vižinade i Sv. Vitala – Briga. Sveti Pantaleon bio je liječnik, ranokršćanski mučenik, a danas ga se zaziva kao pomoćnika u nevolji. Spomendan mu se slavi 27. srpnja. Uz sv. Luku Evandelistu te svetu braću Kuzmu i Damjana, Pantaleon je zacijelo najveći liječnik među kršćanskim svetcima. Rođen je oko 283., u Nikodemiji, u maloazijskoj pokrajini Bitiniji. Premda mu otac Eustorgije, kao visoki carski dužnosnik, bijaše vjeran starim bogovima, majka Eubula, od ranije kršćanka, odgojila je sina u duhu svoje religije, ali ga nije krstila. Kako je rano ostao bez majke, otac ga uputio u dobro školu gdje će najprije na grčkom učiti filozofiju i retoriku, a zatim nastaviti studij medicine u školi poznatoga carskog liječnika Eufrazina. Prema kasnijim zapisima bizantskoga pisca Simona Metafrasta, Pantaleon će, kao najbolji među učenicima, uskoro postati i jedan od najuspješnijih i najcijenjenijih liječnika u pokrajini. Glas o njegovim sposobnostima stiće će i do cara Galerija Maksimilijana, koji ga pozove u svoju službu. No, na putu prema dvoru, Božjim proviđenjem, Pantaleonu pride Ermolan, starac koji je dotad preobratio nebrojene pogane, i pozove ga na razgovor. Nakon nekoliko susreta Pantaleon dolazi do spoznaje koja će mu iz temelja promjeniti ne samo shvaćanje o njegovu pozivu, već će mu bitno predodrediti daljnji život. Sažeta u nekoliko riječi, starčeva je poruka glasila: "Hipokratovi i Galenovi lijekovi od slabe su koristi bolesnicima jer je istinski liječnik tijela i duše Krist; Njegovim imenom moći ćeš liječiti svako zlo." Nije trebalo dugo čekati priliku da se to i provjeri.

Pozvan je pomoći zamrlom dječaku kojeg je ujela otrovnica.

Čudesno ozdravljenje

Pantaleon se tada sjeti Ermolanove poruke. Ne okljejavajući, mladi liječnik izreče kratku molitvu i dogodi se prvo od čudesnih ozdravljenja koje će ga uskoro proslaviti. Istodobno dok se probuđeni dječak podigao i veselo otrčao, u drugom se kutu otrovnica sklupčala i uginula. Nakon toga čuda Pantaleon ode k starcu Ermolanu te se krsti, a isto će, nakon nekoliko sličnih čudesnih ozdravljenja, pred smrt učiniti i njegov otac. Ostavši sâm, Pantaleon razdijeli očev imetak i uputi se među puk te nastavi besplatno liječiti bolesne. Na glas o njegovim čudnim ozdravljenjima počešće mu pristizati ljudi iz svih krajeva Bitinije, što će dodatno razljutiti druge liječnike te će Pantaleona prijaviti vlastima zbog krivovjerstva. Upriličeno je ispitivanje optuženoga i svjedoka pred samim carem. Kad je potvrdio da mu je Pantaleon, uz Kristovu pomoć, vratio vid, progledalom slijepcu razbjesnjeli car da odsjeći glavu. U uvjerenju da će uspjeti javno dokazati kako je Pantaleon prevarant, na suđenje donesu bolesnika koji je dugo ležao oduzet u krevetu. Nakon što su carevi i svećenici uzalud zazivali Dijanu, Jupitera, pa i Eskulapa, a bolesnik se nije ni pomakao, car pozove Pantaleona da on primijeni svoje "carolije". Bez mističnih pokreta i velikih riječi, Pantaleon izgovori običnu molitvu i oduzeti se čovjek u tren uspravi te, zahvalivši liječniku, sretan napusti sudnicu. Na to, uvrijeđen i pred narodom ponizen, car presudi Pantaleonu smrtnu kaznu u najtežim mukama. I zaista, uslijedila je jedna od najgroznijih tortura – javno su ga žarili bakljama, trnjem derali kožu, guli... No, uzalud: Svetac je sve to s lakoćom podnosi. Nije mu naudilo ni rastaljeno olovlo u koji su ga uronili, a lanci u koje bijaše zakovan sami se raspadoše, sablja kojom mu krvnik htjede odrubiti glavu smekša se i savije u doticaju s vratom, a krvniku bi istog časa oduzeta desna ruka. Tek u ponovljenom pokušaju mučeniku bi odrubljena glava, a tada mu iz vrata, umjesto krvi, poteče mljeko, stup uz koji je bio prikovan istog trenutka oživi u maslinovo stablo puno plodova. Premda se ne zna gdje je završilo Pantaleonovo mrtvo tijelo, predaja spominje neku pobožnu ženu koja je krišom uspjela u bočicu spremiti malo svetčeve krvi i sačuvati je kao dragocjenu relikviju. Nakon puno godina, točnije 1112., uz brojne peripetije, mornari donose bočicu u Ravello, u južnoj Italiji, gdje se i danas čuva u crkvi samostana bazilija-

naca. U međuvremenu je izdvojeno po nekoliko kapi krvi i stavljeno u ampulice koje se čuvaju u crkvama u: Rimu, Bariju, Napulju, Veneciji, Lancianu i Madridu. Da je riječ o zaista jedinstvenim relikvijama, dokazuje neobjašnjen fenomen koji se, navodno stoljećima, istovjetno i istovremeno, ponavlja sa svim uzorcima krvi, neovisno o tome gdje se nalaze. Otpriklike oko 27. srpnja, oko Svetčeva blagdana, pa do 14. rujna, do blagdana Sv. Križa, tamna masa u bočicama pretvoriti se u pjenušavu crvenkastu tekućinu, da bi se nakon toga opet vratila u prvotni oblik. Svetčev je kult podjednako raširen na Istoku i na Zapadu gdje ga se zaziva u najrazličitijim prilikama i mnogim bolestima, a kao svojevrsna specijalnost pripisuje mu se pomoć kod grčeva u trbuhi te hernije (kile) i hidrokele (nakupljanja tekućine u mošnjama). Uz to, u našoj se tradiciji štuje kao jedan od četrnaest svetih pomoćnika. Za razliku od preostale trinaestorice, kojima se pripisuje ograničen broj dijagnoza, uz sv. Pantaleona stoji samo atribut "liječnik", kao dovoljan dokaz o uvažavanju njegova liječničkoga umijeća. (izvor: sveci.net)

KATOLIČKA CRKVA U ISTRI OD 1947. DO 1977.

V. Biskup Nežić Crkvu u Istri spojio s Crkvom u Hrvata¹

Dolazak biskupa Dragutina Nežića za pazinskoga administratora, a potom i administratora Porečke i Pulsko biskupije bit će ključna prekretnica u crkvenoj „politici“. Iako su formalno Porečka i Pulsko biskupija, pa i Pazinska administratoras pripadale Goričkoj metropoliji, biskup Nežić nastoji osnažiti jedno novo crkveno središte, Rijeku. Rijeka, Istra, Kvarnerski otoci i tadašnja Senjsko-modruška biskupija trebaju činiti jednu novu crkvenu regiju. Prva središnja ustanova bilo je osnivanje interdijecezanskog bogoslovnog sjemeništa za navedene biskupije, odnosno administraturu.² Glede osnivanja Riječke metropolije, odnosno stapanja Modruško-senjske biskupije u jednu novu cjelinu, Riječko-senjsku biskupiju, nije sve išlo lako. Jedno vrijeme ovo nije mogla biti tema razgovora zbog neslaganja mons. Viktora Burića s prijedlogom mons. Nežića i mons. Pavlišića. Nežić zastupa ideju mons. Pavlišića o Rijeci kao novom središtu, ali s druge strane ne želi narušiti dobre odnose s mons. Burićem. Nakon višegodišnjih pregovora i dogovora, biskup Nežić 27. siječnja 1968. (br. 12/68 Prez.) uputio je pismo Biskupskoj konferenciji sa sljedećim sadržajem u kojem moli ustanovljenje metropolije u Rijeci: „...Rijeka je naime veliki grad i ključno mjesto u koje stanovništvo ovih krajeva snažno gravitira, osobito oni sa kvarnerskih otoka, koji su pod krčku biskupiju. Porečko-pulaska biskupija do sada je juridice sufraganska biskupija goričke nadbiskupije, što se iz pastoralnih razloga ne može dalje tako ostaviti; pogotovo kad je nakon dospjeća Istre pod Jugoslaviju, porečki biskup viafacti podređen izravno Svetoj Stolici, a ne više goričkom metropolitu... Treba

dakle porečko-pulsku biskupiju podrediti novoj metropoliji unutar Jugoslavije u SR Hrvatske, a svi razlozi govore u prilog osnivanja metropolitanskog centra u gradu Rijeci...“³

Komisija za uređenje granica sastala se u Zagrebu 7. veljače 1968. razmotriti pristigla pitanja pojedinih biskupa. „Zaključili smo osnivanje metropolija u Rijeci i Splitu te pripojenje pazinske apostolske administrature porečkoj biskupiji. Apost. delegat mi je poručio po mons. Bukatku, neka ostvarim rezidiranje biskupa u Puli. Rekao sam neka mi Delegat to piše, pak ću ja zatražiti oslobođenje od nacionalizacije za teren u Puli, nasuprot katedrale.“⁴ Na redovitom godišnjem zasjedanju Biskupske konferencije 19. lipnja 1968. raspravljalo se o razgraničenjima između dijeceza. Na ovom se plenumu raspravljalo o osnivanju metropolije na Sjevernom Jadranu, odnosno Hrvatskom primorju. Prijedlog je Komisije glasio: „Senjsko-modruška i riječka biskupija postaju jedna riječko-senjska biskupija sa sjedištem u Rijeci. Ona se diže na rang nadbiskupije i metropolije. U Istri hrvatski dio tršćansko-koparske biskupije neka se ujedini s porečko-pulskom biskupijom u jednu porečko-pulsku dijecezu. Imat će uzeti iz Goričke metropolije i postaje sufraganom riječke metropolije...“⁵ Međutim, ni ovdje nije lako išlo jer je Modruško-senjska biskupija u sastavu Zagrebačke metropolije te to pitanje najprije treba riješiti unutar Zagrebačke metropolije. Pavlišić i Nežić na istoj su liniji i smatraju da Rijeka treba biti buduće sjedište, a pomoćni biskup da bude prisutan u prostranstvima Like i Kordun, što će poslije biti biskup Pavlišić, a u novije vrijeme biskup Mile Bogović, koji će iznjedriti Gospičko-senjsku biskupiju. Prijedlog je prihvaćen, ali ne jednoglasno: 20 za, 1 protiv i 3 suzdržana. Međutim, kad

je bilo glasovanje o pripajanju hrvatskog dijela Pazinske administrature Porečkoj i Pulskoj biskupiji, tad je bilo jednoglasno.⁶

Crkva u Istri u sastavu Crkve u Hrvata

Biskup Nežić imao je drugu želju, koja se nije ostvarila a to je da se za istarsko područje osnuje samo jedna biskupija sa sjedištem u Puli. „Teritorij hrvatskog dijela tršćansko-koparske dijeceze neka se posve i trajno pripoji području porečko-pulsko biskupije. Neka se tom prigodom stope u jedno područje porečke i pulske biskupije pod nazivom: pulska biskupija.“⁷ Međutim, bio je svjestan da to neće ići tako lako te je spremno prihvatio onu stvarnu mogućnost da će u Istri ostati dvije biskupije pod jurisdikcijom istoga biskupa. Ne smijemo zaboraviti da i danas u Istri imamo dvije biskupije koje imaju zajedničkoga biskupa, a sve drugo imaju vlastito: katedralu, kaptol, granice. Počelo se planirati novo sjedište Biskupije, u Puli. Međutim, nije se ostvarila ta ideja. Napokon, danas nakon 70 godina od oduzimanja zgrade Pulskoj biskupiji ispravljena je nepravda te je Biskupija dobila novu zgradu, Vilu Idolu, ali kao kompenzaciju za zemljiste koje država

¹ Za pisanje ovog članka korišten je i jednim dijelom preuzet tekst iz članka: Ilij JAKOVLJEVIĆ, „Biskup Nežić i Riječka metropolija“, u: *Riječki teološki časopis*, god. 17 (2009.), br. 2

² Usp. Odluka o proglašenju Riječkog bogoslovnog sjemeništa centralnim sjemeništem, od dana 10. ožujka 1950. Arhiv Biskupije u Poreču, Prezidijalni spisi I., 1947-1957. (Prezidijalni spisi 1950 porečko-puliske biskupije).

³ D. Nežić, Cursusdierum od 1. VIII. 1968. do 24. VIII. 1969., str. 226.

⁴ D. Nežić, Cursusdierum od 1. I. 1967. do 30. VII. 1968., str. 206., u: Arhiv Biskupije u Poreču.

⁵ Isto.

⁶ „Ovom prigodom rekao mi mons. Jenko, da ako dobije on pripojenjem pazinske admin. Porečkoj biskupiji Gradinu i Pregaru i Topolovac (za koje sad priznaje da su iz ekonomskih razloga privolili uz Koper i zato su uklopljeni Republ. Sloveniju i imadu slov. škole) da ne će praviti pitanje glede nekih sela ūpe Jelšane (koji su „Slovenci“ po njemu) ciji su stanovnici privolili uz Hrvatsku iz ekonomskih razloga – radi posla u Rijeci, te je korigirana granica u korist Republ. Hrvatske. Ja sam mu naglasio da je to analogni slučaj i da bi sebi protuslovio, ako bi ove riječke (kod šapljana) zahtijevao. To je i potvrđo. U stvarnosti su i ta sela ūpe Jelšani, kao i naši Pregarci, Gradinci i Topolovčani – od starine Hrvati.“ D. Nežić, Cursusdierum od 1. I. 1967. do 30. VII. 1968., str. 251. 252.

⁷ D. Nežić, Cursusdierum od 1. VIII. 1968. do 24. VIII. 1969., str. 227. „Premda smo mi u Istri započeli akciju oko toga da svoj glavni grad Pulu pomalo učinimo rezidencijom biskupa i duhovnim središtem cijele Istre na hrvatskom području...“ Iz Poruke mons. dr. Dragutina Nežića prigodom uspostave Riječke metropolije.

ne može vratiti Crkvi. Biskup Nežić je nekoliko puta preko apostolskog delegata u Beogradu, mons. Marija Cagna, tražio da se hrvatski dio Tršćansko-koparske biskupije pripoji Porečkoj biskupiji. Napominje kako se svećenici Pazinske administrature žele uklopiti u Porečku i Pulsku biskupiju kako bi i oni imali svoga biskupa kao i ovi drugi.⁸ Međutim, nije bilo sluha. Jedina dobra stvar bila je ta što je Nežić imao jurisdikciju na oba crkvena teritorija. Nakon višegodišnjeg rada oko uređenja granica pojedinih biskupija, bulom pape Pavla VI. od 27. srpnja 1969., zvanom „Coetuinstante“, uspostavljena je Riječka nadbiskupija i metropolija sa sjedištem u Rijeci. Novim crkvenim uređenjima Porečka i Pulsku biskupiju nisu više u sastavu Goričke metropolije i tako je na crkvenom planu Istra ušla pravno i formalno u sastav Crkve u Hrvatskoj. Zasigurno tu velika uloga pripada mons. Nežiću koji je bio orijentiran na Zagreb, na hrvatske krajeve, a ne na Italiju. U svojoj poruci mons. Nežić ističe: „Našu novu metropoliju i s one i s ove strane gledam i kao domoljub i kao duhovna osoba... Osnivanje Riječke metropolije u koju ulaze biskupije, krčka, porečka i pulska, jest dakle službeni, juridički pečat na dosadašnje odnose i već postojeće veze i suradnju.“⁹ Nakon što je bula „Coetuinstante“ objavljena, počelo se s pripremom proslave na području nove metropolije. Bulom je određeno da svećano u službu novog riječkog nadbiskupa i metropolita uvede mons. Mario Cagna, delegat Svetе Stolice, ili koga on ovlasti. Mons. Cagna delegirao¹⁰ je mons. dr. Dragutina Nežića na prijedlog mons. Burića da u njegovu ime ustoliči novog riječko-senjskog nadbiskupa i metropolita. Svečana je proslava bila u Rijeci 9. i 10. svibnja 1970. Prigodom svečanog ustoličenja dr. Viktora Burića za riječko-senjskog nadbiskupa i metropolita mons. Nežić je rekao „U ime Pape Pavla VI. uvodim vas u službu nadbiskupa i metropolite za dobro naroda i ove mjesne Crkve.“¹¹ Odluka Svetе Stolice o uspostavi novih metropolija i uređenje granica na crkvenom području izazvali su veliko zadovoljstvo kod vjernika. Vjernici Istre nisu mogli biti potpuno zadovoljni jer je jedan dio istarskoga poluotoka ostao izvan Riječke metropolije, Pazinska administratura. „Istarsko crkveno područje dijelom je pripojeno novoj metropoliji. Time se još više ističe koliko je nelogično što se drugi jedan dio te iste Istre još uvijek formalno nalazio u sklopu tršćanske biskupije.“¹² Međutim, do potpunoga uređenja granica na istarskom poluotoku i u Slovenskom primorju doći će po boli Pavla VI. „Prioribussaeculi“ iz listopada 1977. Bio je dugotrajan i zahtjevan put Crkvu u Istri u juridičkom smislu ujediniti s drugim hrvatskim krajevima. Najveća zasluga u tom periodu tranzicije pripada biskupu Nežiću. Kako je stvarao novu crkvenu pokrajину, tako je, s druge strane, organizirao Crkvu u Istri i oblikovao dekanate koji su ostali do današnjeg dana.

8 Usp. Pismo mons. Dragutina Nežića od 5. rujna 1969. mons. Mariju Cagni.

9 Iz poruke mons. Dragutina Nežića prigodom uspostave nove metropolije (album proslave).

10 Usp. Decretum, n. 3486. od 23. travnja 1970. u: Osnovana Riječka metropolija, Preizd. 57/1970., Arhiv Biskupije u Poreču.

11 Album.

12 Glas Koncila, br. 18 (163), od 7. rujna 1969., str. 2.

Dugogodišnja tradicija gostovanja o blagdanu sv. Ane

GEROVO Pulski dekan preč. Milan Mužina ima jednu dugogodišnju tradiciju o blagdanu sv. Ane. Naime, ove je godine, po 27. put, o blagdanu sv. Ane, na poziv župnika Ivana Trohe, predvodio svećano misno slavlje u crkvi sv. Ane u mjestu Mali Lug u župi Gerovo (Gorski kotar). Blagdan se ondje slavi na najbližu nedjelju, pa je tako ove godine svečanost proslavljena 23. srpnja misnim slavljem u 17 sati. Na misi se, kao i svake godine, okupilo tristotinjak osoba iz okolnih župa, a poseban se značaj na toj proslavi sv. Ane pridaje podjeli spomen-sličica na kraju mise. (Tiskovni ured PPB)

Obilježen spomandan sv. Ane

VIŽINADA U utorak, 26. srpnja 2017. godine na stanciji Sv. Ana nedaleko Vižinade spomandan sv. Ane i Joakima obilježen je misnim slavljem koje je predvodio vlc. Leonardo Krakan, župnik Vižinade. (Tiskovni ured PPB)

U Pazinu proslavljen „Rim“

Na tradicionalnom hodočašću u pazinski Franjevački samostan Pohođenja Marijina o blagdanu Gospe od Andjela, u srijedu, 2. kolovoza i ove je godine bilo izuzetno mnogo vjernika. Održavanje središnjeg misnog slavlja u večernjim satima umjesto u vrijeme poldanice, kao što je to prijašnjih godina bila praksa, doprinijelo je okupljanju još većeg broja vjernika, više od 700 osoba sudjelovalo je na euharistijskom slavlju u perivoju samostana.

Svečano misno slavlje predvodio je mons. Ivan Milovan, porečki i pulski biskup u miru, uz koncelebraciju više svećenika. Dolazimo na molitveno i pokorničko duhovno slavlje, na ovo mjesto tištine i sabranosti s pravim raspoloženjem i pobožna srca, srcem koje traži Boga, rekao je biskup na početku homilije. Dolazimo da bismo se susreli s Bogom i doživjeli iskušto njegova milosrđa, rekao je biskup, te podsjetio, citirajući Sveti pismo, kako Bog uživa u pomilovanju. Okupljeni smo ovde mladi, stariji, djeca i roditelji, svi kao jedna velika Božja obitelj jer to i jesmo, velika obitelj Crkve, povezana ne krvnom vezom već Božjim duhom. Zbog njegove velike uloge duhovnoga središta ovaj se samostan može nazvati „ispovjedaonicom grada Pazina i okolice“, ovamo su, naime,

stoljećima dolazili naši stari, a danas je ta crkva na poseban način mjesto duhovne obnove i okrepe, ohrabrenja i utjehe na putu života. Danas se ovdje na poseban način sjećamo svojih dragih za koje želimo namijeniti porcijunkulski oprost, osim za sebe same. Što je čovjek, stariji to ima više najbližih, najdražih s druge strane, preko granice smrti i Vječnosti, no ostajemo s njima duboko povezani. Kao vjernici na osobit način preko molitve mi molimo za njih i vjerujemo da i oni mole za nas. Biskup je podsjetio na sve potrebno za dobivanje porcijunkulskog oprosta koji je na blagdan Gospe od Andjela moguće dobiti u svim franjevačkim crkvama te podsjetio kako je sv. Franjo to izmolio od pape 1216. za sve koji pohode crkvicu Porcijunkulu kod Asiza, što je kasnije prošireno na sve franjevačke crkve. „Sve vas želim poslati u raj“, riječi su kojima se sv. Franjo obratio vjernicima u Porcijunkuli kada je označio da je papa udovoljio njegovoj molbi za potpuni oprost o blagdanu Gospe od Andjela. Biskup je potom citirao i riječi iz Katekizma o potpunom oprostu.

Majka Marija – učiteljica šutnje i molitve

Majka Marija na osobit način uči vrijednosti molitve i šutnje u životu vjernika, istaknuo je biskup. Važno je naći se dnevno makar nakratko s Bogom u tištini, a upravo je Majka Marija učiteljica šutnje i molitve. Andelov navještaj Mariji nije se dogodio

u nekom hramu nego u skromnoj kući u Nazaretu, rekao je biskup, to je način Božjeg djelovanja, Bog nas redovito sreće u našoj svakidašnjici. Boga možemo susresti na svim životnim putevima, samo god podđem, Bog je sa mnom. Biskup je nagnasio kako je Nazaret svetište obitelji Isusa, Marije i Josipa, čiju važnost, za naše obitelji, naglašava i papa Franjo. Poput Marije pozvani smo hrabro živjeti svoje obiteljske izazove. Majci Božjoj povjeravamo radosti i nade, žalosti i tjeskobe naših obitelji. A molitva je snaga, kako za pojedinca, tako i za obitelj. Molitva na poseban način povezuje članove obitelji, u molitvi svaka obitelj postaje Nazaret. Od Svetе obitelji učimo vrednovati rodbinsko i obiteljsko zajedništvo i njegovati međusobnu povezanost. To nam je posebno potrebno u današnjem vremenu kada se društvo jako raslojava i individualizira. Obitelj je temelj svakog suživota i lijek protiv društvenoga raslojavanja jer bračna i obiteljska veza temeljna su vrednota za svakoga, a ne samo za vjernika. Na našem putu prema Bogu uvijek nas prati Majka Božja od Andjela, Majka Crkve, Pomoćnica Kršćana. Naš blaženi Miroslav Bulešić, kako svjedoči njegov Duhovni dnevnik, iskreno je živio svoje dnevno predanje Bogu te djetinje povjerenje i pobožnost prema Mariji. Njoj se posebno posvetio, uvijek joj se utjecao u kušnjama i kao svećenik široj njezino štovanje među vjernicima. Prigodom svoje mučeničke smrti Miroslav je, prema iskazu svjedoka, uza se imao Krunicu koju je svakodnevno molio, podsjetio je biskup. Neka i nama svima na našem životnom putu Majka Marija bude pomoćnica i zagovornica. Na kraju misnoga slavlja okupljeni su vjernici u procesiji s kipom Majke Božje krenuli prema samostanskoj crkvi gdje je izmoljena zaključna molitva. (Tiskovni ured PPB)

OSTACI TOTALITARNE SVJESTI SU ŽIVI I OPASNO DJELATNI

Pišući ovaj tekst neposredno poslije veličanstvene proslave 70. obljetnice mučeničke smrti blaženoga Miroslava Bulešića u Svetvinčentu, i Dana sjećanja, valja se prisjetiti povijesnih i društvenih okolnosti koje su «omogućile i potakle» ovaj zločin prema nevinu istarskom katoličkom svećeniku i Hrvatu, ali i druga velika zlodjela koja su činjena za duga razdoblja komunističkoga totalitarizma u svim zemljama u kojima je revolucionarnom metodom uspostavljena komunistička diktatura, pa tako i u bivšoj državi, čiji je Hrvatska četrdeset pet godina bila sastavni dio.

Tragično hrvatsko iskustvo

Ono što se počesto gubi s uma, ili se najorijentno prešuće, zločini su rađeni nakon pobjede antifašističkih snaga, to jest nakon svjetskoga poraza fašizma i nacizma (i četverogodišnjeg ustaškog režima u NDH). Diktatura «osloboditelja» bila je uperena prema pojedincima, stvarnim ili fiktivnim političkim neistomišljenicima, ali i prema zajednicama (Katoličkoj Crkvi, hrvatskom narodu...) i državotvornoj ideji (hrvatska država). Ta izgrađena i duboko ideoleski ukorijenjena komunistička paradigma «narodnih neprijatelja», koja je društvo, nepravedno i nehumano, oblikovala na strogoj podjeli: mi («svjesni») i vi («neprijatelji sustava»), ima svoje negativno nasljeđe još i danas, i ono se prilično živahno, glasno i borbeno, iskazuje svakodnevno u Hrvatskoj. Osobito je to na javnom planu, u akcijama i govorima mržnje raznih lijevih antihrvatskih i protukatoličkih pseudoudruga i pojedinaca, koji su bili (npr. Josipović), ili jesu, na značajnim političkim, kulturnim, medijskim i sličnim položajima i funkcijama. Ta, revolucionarnom mržnjom propagirana i vlastohlepno usmjerena bojišnica, nosi u sebi tendencije sveobuhvatne, totalitarne, društvene i političke dominacije u hrvatskoj suvremenosti. Pravi je odgovor na to razotkrivanje skrivenih istina, obmana i laži, o događajima, sustavima i osobama, koje su bile predvodnici, i u službi, tog nečovječnog režima.

Istra spaja nespojivo

U Istri to negativno, totalitarno, fašističko i komunističko, nasljeđe (NDH ovdje nikad nije uspostavila vladavinu, pa se s njom nema nikakvo, dakle, ni negativno, neposredno iskustvo), posve politički prevladava, iako prikriveno pod plaštem («defektne») demokracije. Temeljno je obilježje prvog totalitarizma bilo talijanizacija hrvatske Istre. Drugi se, pak, najviše trudio za jugoslavenizaciju, to jest dekroatizaciju Istre, u nacionalnom, tradicijskom i vjerskom pogledu. Oba se ova procesa i danas favoriziraju u Istri, sveobuhvatnom retalijanizacijom (dvojezičnost, toponimi, pozitivna diskriminacija ...) i upornom dekroatizacijom Istre (istrijanski identitet, autonomaštvo, antihrvatstvo...). I to ne provode bezopasno, tek nekakve lijeve i pomahnitale udruge, nego to rade sustavno i združenim snagama, talijanska, boračka, komunistička, jugoslavenska i srpska komponenta u okviru vladajuće antihrvatske politike regionalne stranke – IDS-a. Za potvrdu iznijetih promišljanja i ocjena treba samo analizirati nedavni slučaj komemoracije poznatom tragičnom slučaju u Puli, kad je 1946. godine na lokalitetu Vergarola od eksplozije mina poginulo oko stotinu Puljana. Ta se tragedija ili teroristički akt, što nikad nije istraženo, s pravom obilježava već godinama u demokratskoj Hrvatskoj, ali se u ranije vrijeme to nije činilo, što je znakovito i poučno. Valja pogledati koje se to «snage» redovito okupe na toj komemoraciji. Nabrojimo najvažnije: Zajednica Talijana, euzulske udruge iz Italije, domaće boračke (antifa) udruge, visoki predstavnici Grada i Županije. I nije to sve. Tamo se redovito pojavljuje kao važan čimbenik *gradonačelnik (ili njegov zamjenik) slobodne općine-grada Pule u Italiji. Sa svim gradskim znamenjem i stiegom, kako i priliči jednom gradonačelniku, privremeno okupiranog grada*. Pored njega gotovo redovito stoji i zastupnik u Hrvatskom saboru, odnedavno (po milosti predsjednika Vlade) i njegov potpredsjednik, F. Radin. Kad se, pak, tamo također pojavi gradonačelnik Boris Miletic, ili netko tko

ga predstavlja, i nitko ne osporava legitimitet *gradonačelniku slobodne Pule*, time se *via facti* Boris Miletic slaže s ulogom okupacijskog gradonačelnika, ne samo simbolički, nego i legitimetski. Kako se razvijaju stvari i usmjerava politika u vladajućoj regionalnoj stranci, posebno u Puli, ove godine nije bilo potrebe da *gradonačelnik slobodne Pule u Italiji* bude osobno i politički nazočan na komemoraciji jer je nedavno za predsjednika gradskog Viće-a Pule izabran gospodin T. S., Talijan, odlikovani talijanski državljanin, počasni konzul Republike Italije u Puli, odvjetnik talijanskih interesa u Hrvatskoj, itd., itd. Bilo je nepotrebno iste simboličke poruke o talijanskoj Puli predstavljati u dvjema osobama, a u gotovo istovjetnoj političkoj funkciji.

Župan Flego, B. Miletic, T. S., antife i slični nisu viđeni u Svetvinčentu

U sklop istarskih paradoksa, obmana, laži, naivnosti i podlosti uvijek se da utrpati još koji svježi slučaj ili primjer. Takvim mi se čini (izaberite kvalifikaciju po svojem nahođenju) i izostanak istarske političke vrhuške s proslave obljetnice mučeništva blaženoga M. Bulešića (1947. – 2017.), organizirano ubijenog (zaklanog) od strane komunističke vlasti i istrijanskih izvršitelja. Da o izostanku predsjednika istarskih antifa, T. Ravnića, i ne trošim riječi. Pa on i njegovi heroji u znak isprike i pokore trebali bi svakodnevno hodočastiti na grob Blaženika. Jer žrtve za oslobođenje istarskoga naroda i NAŠE su žrtve. Žrtve naših obitelji, naših duhovnih vođa, žrtve za demokratsku hrvatsku budućnost. A oni ih nepravedno i besramno svojataju. Ono što je samo i isključivo NJIHOVÓ, to su učinjeni zločini i nedjela. Jame, teror, egzodus, protuhrvatstvo. Eto, to je ta totalitarna, neljudska, nepokajana i protubožja svijest. Kako jučer, tako i danas!

Ljeto 2017. – brojna iseljenička događanja i projekti u Hrvatskoj i izvan nje

Najveće amatersko sportsko natjecanje Hrvata iz svijeta: održane IV. Hrvatske svjetske igre pod geslom: „Jedno je srce, jedna je Hrvatska“

Hrvatske svjetske igre (eng. Croatian World Games) inicirao je Hrvatski svjetski kongres, savez hrvatskih iseljeničkih udruga i zajednica u svijetu, po prvi put 2006. godine u Zadru pod geslom „Dobrodošli kući“. Nazivaju ih još **Cro-olimpijada** (eng. Crolympics). Cilj je iniciranja ovih sportskih igara bio okupljanje hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka preko sporta u domovini Hrvatskoj. Igre se održavaju svake četiri godine, pa su tako i II. Hrvatske svjetske igre održane u Zadru 2010. godine pod geslom „Jedno srce“, a treće u Zagrebu 2014., i ove su godine ponovno u Zagrebu, održane po četvrti put. Sudionici ne trebaju biti članovi nijedne sportske, kulturne ili druge udruge ili organizacije, već imati hrvatsko podrijetlo. Natjecatelji se natječu u više olimpijskih sportova u svojstvu nacionalnih amaterskih momčadi i pojedinaca iz raznih krajeva svijeta, a nastupaju pod zastavom zemlje iz koje dolaze. Izdvojimo značajne riječi dobrodošlice na prvim igrama, Antuna Vrdoljaka, počasnog predsjednika Hrvatskog olimpijskog odbora: „Volio bih da ova zemlja izgleda vama onako kako su vam je opisali vaši roditelji i djedovi koji su je moralni napustiti. Volio bih da volite ovu zemlju kao što su je voljeli oni koji su za nju dali život u Domovinskom ratu.“

IV. Hrvatske svjetske igre – Zagreb 2017.

Na IV. Hrvatskim svjetskim igrama sudjelovalo je više od 1200 sportaša amatera s pet kontinenata tijekom pet dana, a s njima je kao pratnja došlo još najmanje dvije i pol tisuće ljudi, bilo trenera ili rodbine. Igre su održane od 18. do 22. srpnja u Zagrebu. Službeno su završene podjelom medalja najuspješnijim natjecateljima. Sudionici su, nakon petodnevног natjecanja i druženja, bili više nego zadovoljni. Svi su je njima još važnije od sportskih natjecanja i rezultata bilo druženje i upoznavanje sunarodnjaka iz cijelog svijeta i domovine Hrvatske. Uspomene su to i prijateljstva koja će trajno pamtit. Za razliku od prethodna tri natjecanja, ovogodišnje su igre imale

potporu cijelog državnog vrha Vlade RH, uz pokroviteljstvo predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar Kitarović i Grada Zagreba. Organizacijski je dio najviše odradio Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske koji vodi državni tajnik Zvonko Milas. Na otvaranju igara naglasio je kako je najveći dobitak igara veliko zajedništvo koje pokazuju Hrvati iz cijelog svijeta. Cilj je igara sportskim i kulturnim druženjima povezati mlade Hrvatice i Hrvate i dati im poticaj za njegovanje hrvatskoga identiteta u zemljama u kojima žive i jačanje hrvatskoga zajedništva. Putem igara, Hrvati koji dolaze iz dalekih krajeva, a koji dosad nisu imali priliku, moći će upoznati ljepote naše domovine, hrvatsku kulturu i povijest. Osim što jačaju naše zajedništvo i potiču očuvanje nacionalne svijesti među Hrvatima u svijetu, Hrvatske svjetske igre otvaraju vrata i mnogim drugim konkretnim inicijativama i projektima – obrazovnim, kulturnim, gospodarskim. „Isto tako, uvjeren sam da će igre kod mnogih mlađih potaknuti želju za povratkom i trajnim ostankom u domovini svojih predaka.“ Vinko Sabljo, predsjednik Hrvatskog svjetskog kongresa, zahvalio je uime svih sudionika na toploj dobrodošlici: „Hrvatska je sve nas dočekala kao prava majka. Hvala svima. Posebno sam ponosan na naše mlade – bilo da dolaze iz iseljeništva ili ovdje u Hrvatskoj. Mogu reći da su ove igre bile izuzetno dobre, uspješne, a prije svega mogu reći da su se ljudi veselili više druženju nego rezultatima. Rezultati ih nisu toliko zanimali već druženje, prijateljstva.“ Natjecatelji su došli iz Angole, Argentine, Australije, Austrije, Bosne

i Hercegovine, Bolivije, Brazila, Crne Gore, Čilea, Danske, Ekvadora, Francuske, Hrvatske, Italije, Irske, Kanade, Makedonije, Nizozemske, Njemačke, Paragvaja, Perua, Rumunjske, SAD-a, Slovačke, Slovenije, Srbije, Švicarske, Švedske, Tanzanije, Velike Britanije i Venezuele te su nastupili u 16 sportskih disciplina.

Ova manifestacija daje priliku Hrvatima koji dolaze iz dalekih krajeva da upoznaju ljepotu Hrvatske, njezinu kulturu i povijest. Ujedno se ostvaruje očuvanje hrvatskoga identiteta u iseljeništvu i povezivanje s domovinom Hrvatskom. Korektno je napomenuti da igre donose i gospodarsko-turističku dobrobit domaćinskoj lokalnoj zajednici. Preko 3500 ljudi, koliko ih se okupi na igrama, značajan je turistički i finansijski doprinos.

Zaključci godišnje skupštine sjednice središnjeg odbora HSK održane u Vukovaru 23. i 24. srpnja 2017.

Po završetku Hrvatskih svjetskih igara Upravni odbor Hrvatskog svjetskog kongresa posjetio je Vukovar i tamo održao godišnju skupštinu s koje prenosimo zaključke:

1. Hrvatske svjetske igre održavat će se svake tri godine.
2. Sljedeće su igre jubilarne, pete po redu, i odlučeno je da se ponudi pokroviteljstvo Gradu Zagrebu, koji je i dosad bio pokrovitelj i suorganizator igara održanih u Zagrebu. Isto se tako svi koji mogu i s kojima se dosad radilo uključiti u organizaciju igara.

3. HSK sljedeće godine slavi 25 godina svog rada, stoga se ide u izdanje monografije. Projekt vodi Igor Lacković, glavni tajnik HSK.
4. Kako se dosad nije uspjelo realizirati prostor HSK, odlučeno je da se zamolba uputi Gradu Zagrebu kako bi se riješilo pitanje prostora.
5. Uputiti će se Vladi RH zamolba da zajednički uđemo u projekt Goli otok kako bismo obnovili devastirane objekte i Goli otok u pretvorili spomen-obilježe žrtava komunističkog režima. To je mjesto mučilište ne samo Hrvata nego i mnogih osoba iz susjednih zemalja.
6. Dodijeljena je jednokratna pomoć Udruzi roditelja djece s poteškoćama u razvoju Vukovarski leptirići u iznosu 25.000,00 kuna.
7. Poduprijet će se novčano u našim mogućnostima uređenje muzeja „U kući oca mojega“ u Posušju, koji uređuju i za koji se brinu hercegovački franjevci, a u sklopu je crkve u Posušju.
8. Nastaviti suradnje i sklapanje ugovora sa svim institucijama i tvrtkama s prostora Domovine.

Najljepša je Hrvatica u narodnoj nošnji Andrea Radman iz Švedske

Pod pokroviteljstvom Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, 1. srpnja održana je u Tomislavgradu četvrta po redu Revija tradicijske odjeće i Izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske. Titulu najljepše odnijela je Andrea Radman iz Švedske. Prvom je prilikom proglašena Tajana Croatia Marić iz Australije, a drugom prilikom Nina Vidović iz Njemačke. U Reviji i natjecanju sudjelovale su 24 djevojke iz 21 zemlje svijeta – Argentina, Australija, Austrija, Belgija, Bolivija, BiH, Bugarska, Crna Gora, Čile, Italija, Kosovo, Mađarska, Novi Zeland, Njemačka, Paragvaj, Rumunjska, SAD, Slovenija, Srbija, Švedska, Švicarska. Cilj je ovoga programa susret i povezivanje Hrvata iz cijelog svijeta u svrhu promicanja naše zajedničke tradicijske kulture, upoznavanje i pružanje potpore Hrvatima u Bosni i Hercegovini, posebice u jačanju i očuvanju nacionalnog i kulturnog identiteta.

Ured Predsjednice, 21. srpnja – Dan otvorenih vrata za iseljenike

„Moramo stvoriti uvjete za povratak iseljenika i njihovu integraciju“

Predsjednica Kolinda Grabar Kitarović i prije svoje inauguracije, živeći i radeći u inozemstvu, osjetila je dušu i veliku vrijednost hrvatskoga iseljeništva. U snažnoj vanjskopolitičkoj aktivnosti i mnogo brojnim osobnim kontaktima na najvišoj državnoj razini – od Amerike do Europe – pa sad nedavno do daleke Australije i Novoga Zelanda, predsjednica je uvijek našla vremena za susret s našim ljudima. Iz tih je razloga 21. srpnja Ured hrvatske predsjednice održao Dan otvorenih vrata za iseljenike i hrvatske manjinske zajednice. Na susretu je poručila:

“Moramo svim iseljenicima koji to mogu i žele omogućiti povezanost s Domovinom, stvarati uvjete povratka i punu integracije u hrvatsko društvo. Tim se ciljevima hrvatske političke, znanstvene, kulturne i druge ustanove moraju dinamično prilagođavati, a posebice se u taj proces mnogo dinamičnije mora uključiti naša diplomatska mreža.” Uzakala je na potrebu uklanjanja birokratskih zapreka koje iseljenicima otežavaju stjecanje državljanstva i dobivanje isprava, rješavanja imovinskih pitanja, ulaganja, pokretanja posla te povratak i punu integraciju. Isto tako, istaknula je potrebu uspostave što boljih zrakoplovnih veza s državama i gradovima u kojima živi veći broj Hrvata.

“Iako radosna i ponosna zbog ovoga susreta s vama, danas sam pomalo i sjetna jer ovaj događaj ujedno govori o bolnoj sudbini mnogih Hrvata koji su stoljećima životnu sigurnost, sreću, uspjeh, a sve donedavno i slobodu morali tražiti izvan Domovine”, kazala je hrvatska predsjednica. Dodala je kako nema ništa prirodnije od toga da Hrvatska, uz Bosnu i Hercegovinu, kao matična država hrvatskoga naroda, izgradnji odnosa sa svojim iseljeništvom povjeri najveću političku važnost.

Ovih dana mjeseca kolovoza predsjednica se nalazi u službenom posjetu Austr-

liji gdje se susreće i s brojnim hrvatskim iseljenicima uz sručnu dobrodošlicu.

32. Dan iseljenika na Susku

Mali pješčani otok Susak proslavio je 30. srpnja 32. tradicionalni Dan iseljenika bogatim cjelodnevnim kulturno-zabavnim programom u čast i spomen na sve iseljene otočane. Dan iseljenika obilježava se posljednje nedjelje mjeseca srpnja još od 1985., a i ove je godine Susak s radošću dočekao brojne posjetitelje i iseljene otočane. Povodom posebne svečanosti obilježavanja Dana iseljenika, Otok Pijeska posjetio je i izaslanik Vlade Republike Hrvatske, ministar turizma Gari Cappelli, u pratnji gradonačelnice Maloga Lošinja Ane Kučić i gradskih predstavnika. Program je počeo u nedjelju rano ujutro svetom misom u crkvi sv. Nikole u Gornjem Selu, a nastavio se izložbom rukotvorina “Nek lumin ne zgori” u Klubu iseljenika te prezentacijom autohtonih proizvoda otoka Suska. Organizatori su kulturno-zabavnog programa obilježavanja Dana iseljenika Grad Mali Lošinj, Hrvatska matica iseljenika – podružnica Rijeka, Mjesni odbor Susak te Turistička zajednica Grada Malog Lošinja. Nekad se i u Istri održavao Dan iseljenika, ali je sve zamrlo još prije petnaestak godina. Kako narod kaže da „za ljubav treba dvoje“, tako i za okupljanje iseljenika trebaju iseljenici i domaćini, odnosno lokalne vlasti. Ipak, s obzirom na daljnja sve brojnija iseljavanja iz Istre, bilo bi dobro obnoviti taj stari običaj i osmisiliti mu nove sadržaje, na obostranu korist i zadovoljstvo.

VIII. POD VOJNOM KOMANDOM

Don Milorad DEFAR

„Lijepo je čuvati tajnu kraljeva, ali je slavno otkrivati djela Božja!“ (Tob. 12,7)

NAPOMENA: Zapis don Milorada Defara USPOMENE IZ NEOBIČNOG MOZAIIKA BOŽJE PROVIDNOSTI dovršeni su i priređeni 1992. godine u Zagrebu, u godini međunarodnoga priznanja Republike Hrvatske. Jednu presliku teksta USPOMENE – po izričitoj želji gospodina Hrvoja Defara, brata don Milorada – proslijedila mi je prije nekoliko godina gospođa Marija Banko, pjesnikinja iz Tinjana (Jakovici). Gospodina Hrvoja Defara obavijestih o ideji da se fragmenti zapisa USPOMENA njegova brata svećenika objavljuju u „Ladonji“. (Tomislav Milohanić)

Posljednja godina bogoslovije

Vratih se u Zagreb pred početak posljednje (VI.) godine bogoslovije. Već prvih dana, 20. rujna 1950. g. u 6 sati, prije zajedničkih molitava i mise, UDBA je blokirala sva vrata i počela premetačinu po svim prostorijama sjemeništa. Trajalo je do 2 poslijepodne, a jer je to bilo čak 12 godina prije II. vaticanskog koncila, svi svećenici ostadosmo toga dana bez slavljenja sv. mise. Tada nam zatvorio i osudiše na robiju duhovnika dr. Josipa Salača i vicerektora vlc. Franju Talanu, kao i nekoliko bogoslova koji su radili u „Vijencu“. Ništa, zapravo, nisu našli, ali je trebalo zaviriti u „tajne zbora duhovne mladeži zagrebačke“, a zatim i pred javnošću opravdati svoje sulude postupke. To se moglo samo lažima i klevetama, što za komuniste nije bio nikakav problem. Kako je naš nezaboravni duhovnik, „pater“, uspješno čistio sjemenište od ubaćenih, to se morao naći način, da ga se privremeno onemogući. Ipak, patnje i molitve Svetog Zatočenika Lepoglavskoga nisu bile uzaludne; dapače, iz svih je kušnji Crkva uvijek izlazila duhovno jača. Kao mlađomisnik u bogosloviji svagdanje sam mise slavio prema potrebi: ili kod Sv. Marije na Dolcu ili u Mirovnom domu u Martićevoj ulici.

Smatram posebnom božjom milošću što su mi profesori bili učeni i sveti ljudi, kao prof. Stjepan Bakšić iz dogmatike, prof. Janko Oberški iz biblijskih znanosti, prof. Đuro Gračanin iz apologetike, pa prof. Maksimilijan Lach iz Novoga zavjeta – kao što je velika milost i božji dar imati divne kršćanske roditelje i dječe odgajatelje!

O Božiću i Uskrusu te posljednje godine bogoslovije putovao sam opet u Skopje jer je moj ordinarij bio u Banjoj Luci, a skopski župnik mons. Branko Dorčić jedva čekao nekoga upomoć. No, Uskrs provedoh u Kosovskoj Mitrovici gdje nije bilo svećenika. Iza Bijele nedjelje opet se vratih u Zagreb završiti XII. semestar. Iz dnevnika celebriranja vidi se da sam na Petrovo 1951. g. misio u samostanu časnih sestara Sv. Križa u Đakovu, a već sutradan u Skopju. Od 3. srpnja do 15. kolovoza zamjenikom sam župnika u Kosovskoj Mitrovici, s obvezom da svake nedjelje i zapovijedanog blagdana popodne jednu sv. misu slavim u Uroševcu. Svaki dan držim vjerouau za prvopriče-snike, a na Veliku Gospu više se ne vraćam u Kosovsku Mitrovicu, nego nastavljam za Skopje. Nakon završene obveze i podnijetoga izvješća ordinariju u Skopju vraćam se u Zagreb. Dojmove i izvješća o mojim prvim pastoralnim pothvatima slušaju s velikim zanimanjem u Beogradu – moj preuzvišeni staropazinski susjed i rođak dr. Josip Uječić, kao i njegov kancelar i moj biči katehet mons. Lujo Česlar. U Đakovu me jednako pažljivo slušaju moje nezaboravne časne učiteljice, a u Zenici kume Čekada. Kuma Neda ne zaboravlja, unatoč suza zbog braće robijaša, na rastanku dodati obvezan: „Živio naš Milo!“ Svratih i u Slavonsku Požegu svojoj seki Duši, svom bliskom ratnom drugu, s kojim dijelih i podijelih najteže trenutke ratnih razaranja 1944. i 1945. g. Budući da se nije moglo znati kad će doći pozivi za odsluženje vojske, 28. kolovoza započeh duhovne vježbe u Bogoslovnom sjemeništu, koje završih 1. rujna. Zatim još jednom skoknuh na tjedan dana do svojih u Pazin, a onda se vratih u sjemenište na Kaptol. Nastavio sam misiti u Mirovnom

domu, a posljednjega dana u Zagrebu, 8. listopada 1951., misio sam kod Sv. Marije.

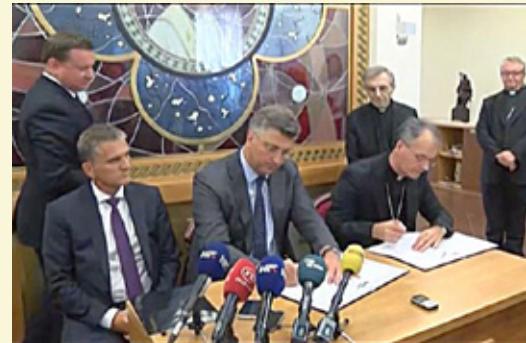
Pod vojnog komandom

Kolike li razlike između ondašnjeg pojmanja i služenja vojne službe i današnjega. Prozivanjem novaka i svrstavanjem u određenu jedinicu 18-27 – godišnji novak prestao je biti slobodan čovjek. A jer više nije slobodan, to više u pravom smislu nije ni čovjek. Snagom komande on više „nema da misli, nema da hoće, nema da radi što hoće“. U Zagrebu nas rasporediše u „G“ (stočne) vagone, koje naoružana pratnja izvana zatvara da ne bi koji tatin nestaskaško iskočio i pobegao. Tako, s otvorenim prozorima s rešetkama, stigemo do Beograda sutradan u zoru. Nitko ne zna koje nam je odrediše. Ukrcaše nas u kompoziciju bojljih, iako starih vagona, na kojima je svaki odjeljak imao svoja vrata s vanjske strane vagona te kad u Nišu nije dana komanda „izlazi“, znadosmo da nastavljamo dalje na jug. U Skopju opet prijelaz u druge vagonе, kojima nas prevezoše do Prilepa gdje se u istom garnizonu nađosmo: p. Bonaventura Duda, p. Tomislav Šagi-Bunić, vlc. I. Horvat i ja. Nas dvojica dospjeli smo u I. bataljon brdske pješadije, dok su ostali raspoređeni u artiljerijski divizion. Kako u Prilepu nije bilo ni vjernika ni crkve, a samo su neke jedinice imale mjesta u staroj vojarni, to smo se rijetko vidali i nas dvojica iz istog bataljona, osim ako smo slučajno imali vježbu na istom terenu. Prvih nekoliko mjeseci bilo je najteže jer se nismo imali gdje prati i brijati, a „sledovanje“ se, lebac, poparu, pasulj, makarone i ričet, dijelilo vojsci pred vratima kuhinje. Jeli smo gdje se tko snašao, ali kako je ona jesen bila dosta kišovita, uglavnom pod strehom naše bataljonske barake. Nisu nas puštali u spašavonice, da se ne prlja pod i da se ne kvare kreveti, koji su za slučaj neke inspekcije uvijek morali biti uredni. Nije bilo jednom da zbog vojničke nemarnosti i oficirske nadutosti dežurni garnizona naredi trubaču: „Sviraj uzbunu!“, pa da cijela vojarna mora u stroj, a zatim ispašati usiljenim maršem do Pletvara i natrag.

U Prilepu sam se nalazio kad je sv. otac Pio XII. imenovao nove kardinale, a u našim je novinama opet podignuta hajka protiv našega svetog zatočenika i protiv Crkve. Veliki se papa usudio imenovati kardinalom svete Crkve i našega Mučenika, a nitkovi ga htjedoše proglašiti ratnim zločincem da bi pokrili svoje zločine. Sjećam se samo da mi je *komandir* donio beogradsku „Borbu“ i u četiri oka u svojoj mi kancelariji rekao: „Daj, Milorade, pročitaj ovo!“ Pročitah sve one bljezgarije i gadosti što ih je mogla samo paklenska mržnja izmisliti, a ničim dokazati. Našao sam se u nezavidnu položaju jer sam odmah shvatio da će se od mene tražiti i (mój) komentar. I doista me, opet nasmemo, upita: „Što ti, Milorade, misliš o svemu što tu piše?“ Pokušah najprije odbiti komentiranje: „Druže *komandire*, ja sam na odsluženju vojnog roka i ne želim se upuštati u rasprave s političkom pozadinom!“ On mi sasvim mirno odgovori: „Ja tebe razumijem, ali trebaš i ti mene. Da sam te htio izazivati ili ti postaviti klopku, ne bih te pitao u četiri oka, nego na političkom *času*. Mene samo interesira tvoj stav prema svemu ovome što piše o Stepincu!“ Bio sam razoružan i morao prihvati kušnju. Nisam se upustio u filozofiranje, nego u neposredni razgovor: „Kad ja ne bih poznavao osobno nadbiskupa Stepinca, da ga nisam slušao svojim ušima i gledao svojim očima, možda bih i povjerovao u nešto od svega ovoga. Ovakom moram reći da papir trpi sve što se na njega stavi, a može ga se upotrijebiti u najplemenitije i najgroznej svrhe. To što piše ne znači da je i istina. A za mene je Stepinac bio, jest i bit će Božji čovjek i svetac jer sam kao bogoslov 1946. g., prije njegova uhićenja, svojim očima gledao gdje ljudi u katedrali ljube tragove njegovih cipela na podu. A to ne čine ljudi iz straha, nego iz najdubljeg poštovanja prema njegovoj osobi!“ Zahvalio mi je i otišao. Iza toga nijedan me desetar nije određivao za požarstvo. Malo me teže zlo snašlo kad je bila tzv. taktička vježba. Počelo mi nestajati daha. Brdska pješadija mora svladavati i najteže terene, a tih je oko Prilepa bilo napretek. Vidio moj *komandir* voda poručnik Mirko da posustajem i da ih ne mogu sustići, pa naredio da se sutradan prijavim „na lekarski“. Vojni mi liječnik napisao uputnicu za specijalista u Skopje. Podoficir koji je bio određen za pratnju odveo nas je u vojnu bolnicu, ali je tamo trebalo čekati red. Ostavio nas je do sutradan, a tko ima poznatih, neka svrati. Tako ja imao priliku i za isповijed i za sv. misu pred Božić 19. – 21.12.1951. Po naredbi vojne *komande* prvi na redu demobilizacije bio je I. bataljon. I tako se ja nađoh već 12. rujna u civilu. Kako smo iz zagrebačkog vojnog odsjeka došli s grupnim kartama, tako smo se morali i vratiti i donijeti svoje kartone i knjižice. Tako nisam ni mogao svrati u Skopje da se javim svome biskupu. Zahvalnu sam sv. misu za 11-mjesečnu kušnju imao kod časnih sestara Sv. Križa na Vrhovcu, baš na njihov blagdan Uzvišenja Sv. Križa, 14. rujna 1952. godine. Zatim sam se uputio mojima u Pazin, kojima sam se mogao rijetko javljati.

Premijer Andrej Plenković u Biskupsom ordinarijatu u Poreču

Hrvatski premijer Andrej Plenković i porečki i pulski biskup Dražen Kutleša u srijedu, 23. kolovoza 2017. u porečkom su Biskupsom ordinarijatu svečano potpisali darovnicu kojom je Vlada darovala pulsku Vilu Idolu Porečkoj i Pulskoj biskupiji kao naknadu za oduzeta crkvena dobra koja su Crkvi oduzeli predstavnici komunističke vlasti nakon Drugoga svjetskog rata.

Znakovit je ovo dan za nas jer se upravo danas obilježava dan sjećanja na žrtve svih totalitarnih režima. Sutra slavimo 70 godina otkad je blaženi Miroslav Bulešić podnio mučeničku smrt, kao žrtva triju režima – nacizma, fašizma i komunizma. Današnji potpis darovnice gledamo kao veliku stvar koju je Vlada prepoznala i kojom je ispravljena nepravda. Biskupija postoji od šestog stoljeća i zgrade koje su nekoć bile u Puli, funkcionalne su do 1945. godine. Stoga su moji prethodnici 70 godina nastojali da biskupija ima urede u Puli jer više od trećine naših vjernika tamo živi. To su upravo oni tražili da bi mogli jednostavnije doći do tih ustanova, rekao je biskup Kutleša i zahvalio na ovoj gesti Vlade i hrvatskog naroda prema Crkvi u Istri. Premijer je ovo prvi ovakav ugovor koji potpisuje otkad je preuzeo dužnost. Zahvaljujem ministru i njegovim suradnicima i svima koji su pridonijeli da u prethodnih nekoliko mjeseci reagiramo ispravno, pa i pravodobno, možda čak i prigodno. Cinjenica jest da se potpisivanje odvija baš 23. kolovoza, na Europski dan sjećanja na žrtve svih totalitarnih i autoritarnih režima, čime šaljemo važnu poruku, i to uoči svete mise koju će kardinal Vinko Puljić držati na 70. obljetnicu mučeništva bl. Bulešića. Ovo je simbolika i daje poseban kontekst ovoj darovnici, istaknuo je premijer Plenković, dodavši da će Vila Idola riješiti potrebe Biskupije i vjernika u Istri.

Njegovanje hrvatskih vrijednosti

Crkva njeguje hrvatske vrijednosti, naš identitet, kulturu, baštinu i okuplja naše ljudi. Na ovaj način rješavamo pitanje za koje se desetljećima tražilo rješenje, rekao je Plenković nakon potpisivanja darovnice. Ministar državne imovine Goran Marić izrazio je zadovoljstvo što

je prisutan na tom potpisivanju. Sve ima svoje vrijeme – vrijeme oduzimanja, vrijeme vraćanja i vrijeme darivanja. Evo, mi smo u vremenu kada vraćamo, ali ne možemo vratiti što je oduzeto, pa moramo darivati da bismo nadoknadi neka druga vremena. Povijest ovakve darovnice pamti uvijek kao dobre i znakovite, a nadam se i želim da ova darovnica Istri neće biti samo materijalna korist nego i duhovna svježina, rekao je Marić. Vlada je pulsku vilu Crkvi darovala na sjednici u Kninu 5. kolovoza. Transakcija je to u sklopu ugovora koji je Hrvatska potpisala sa Svetom Stolicom o povratu oduzete crkvene imovine u poraću. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje bio je dosad korisnik Idole, prekrasne vile iz austrougarskoga perioda, sagrađene 1914. godine kao ljetnikovac za potrebe princeze Eleonore von Habsburg i njena supruga Alfonsa von Klossa. Prinčevski par Pulu je napustio 1918. kada je vilu preuzeo poznati vlasnik rudnika boksita Antonio Crjenica. Godine 1947., uspostavom jugoslavenske vlasti, i Crjenica je napustio Idolu, koja je sukladno pravilima toga doba prešla u državno vlasništvo. Do prije nekoliko godina u njoj je bio dom za starije i nemoćne, nakon čega je vila, na odličnoj lokaciji na Verudi, nastavila propadati i biti meta provalnika i lopova. Premijer je prije potpisa darovnice s ministrom Marićem održao sastanak iza zatvorenih vrata s biskupom Kutlešom, biskupom u miru Ivanom Milovanom i drugim predstavnicima crkvenih vlasti. Nakon potpisivanja uputili su se u gradsku upravu gdje su ih ugostili gradonačelnik Loris Peršurić i zamjenica župana Sandra Čakić Kuhar. (Tekst: Tanja Kocijančić (G. Istre)/T.U., Tiskovni ured PPB)

Hrvatski istarski preporoditelji

Matko Brajša Rašan (II. dio)

Godinu dana nakon Brajštine smrti njegov prijatelj i suradnik Ivan Matetić Ronjgov zapisao je: «Komponirao je neprestance – do posljednjega daha. I uvijek iz jedne te iste pobude: iz ljubavi do one nesretne zemlje u kojoj se je rodio i radio za probuđenje narodne svijesti. (...) Za Istru je živio i izgarao u pravom smislu te riječi – do kraja.» Mnoge od njegovih skladbi imale su važnu ulogu za istarske Hrvate, dajući im snagu da se hrabro nose s tuđinskim jarmom te da se bore za toliko željenu slobodu.

Objavljivao je priloge u više edicija: *Kako pjevaju Hrvati Istre svoje narodne pjesme*, Vienac, 1896., 32, *Prikaz opere Josipa Mandića «Petar Svačić»*, Narodni list, Volosko – Opatija, 1904., 34, *Matko Brajša o Franu Kurelcu*, *Matko Brajša o Josipu Krmpotiću te Buzetska općina i Fran Flego*, Istra, 1934., 20, 23, 25. Od tiskanih djela ističemo: *Popievke za četiri mužka grla*, Zagreb, 1893., *Istarskim sokolovom Spinčiću, Mandiću, Laginji, Koračnica za mužki sbor*, Zagreb, 1896., itd. Pisao je o glazbenicima Josipu Tartiniju, Hugo Tomičiću i Josipu Mandiću. Surađivao je s Božidarom Širokom, hrvatskim skladateljem i glazbenim piscem, muzikologom i etnomuzikologom s područja današnje Karlovačke županije. Razvojem političke situacije nakon Prvoga svjetskog rata Istra je prešla u ruke Italije. Rezultat je toga snažnija talijanizacija Istre od strane talijanskih vlasti, kao i iseljavanje boraca za hrvatstvo Istre. S obzirom da je Brajša Rašan, tada u službi općinskoga tajnika u Pazinu, bio jedan od njih, i on je bio primoran otići u Kraljevinu SHS. To je učinio 1923. godine, zajedno s brojnim istarskim Hrvatima, kako ne bi doživjeli gorku sudbinu poput, primjerice, I. Cukona i ostalih hrvatskih preporoditelja. Doselivši se u Karlovac, shvatio je da će boravak ondje za njega biti samo privremen. Starost je proživio u Zagrebu u velikoj neimaštini. Ondje je preminuo 6. rujna 1934. godine. Godinu

dana nakon Brajštine smrti, njegov prijatelj i suradnik Ivan Matetić Ronjgov zapisao je: «Komponirao je neprestance – do posljednjega daha. I uvijek iz jedne te iste pobude: iz ljubavi do one nesretne zemlje u kojoj se je rodio i radio za probuđenje narodne svijesti. (...) Za Istru je živio i izgarao u pravom smislu te riječi – do kraja.» Mnoge od njegovih skladbi imale su važnu ulogu za istarske Hrvate, dajući im snagu da se hrabro nose s tuđinskim jarmom te da se bore za toliko željenu slobodu.

Najavljujući jednu od svojih zbirki nakon Prvoga svjetskog rata, Brajša Rašan je zapisao: „Ovu sam zbirku sastavio da iznesem duševno raspoloženje Hrvata i Slovenaca u Istri te u ostalom dijelu Julisce Krajine, da upozorim svu našu braću i ostali svijet na grozne muke koje trpi naš odcijepljeni narod prije i poslije rata.“ Prema pisanju glazbenih kritičara, Brajša je uočio slojevitost istarske narodne glazbe, te je «u svojim harmonizacijama upozorio na karakteristike starijskoga istarsko-kvarnerskog dvoglaska sa završecima u unisonu, u koji dionice ulaze protupomakom iz smanjene terce. Zapisujući instrumentalne melodije, zabilježio je kromatske tonske nizove vele i male sopile.»

Skladateljski opus od tri stotine jedanaest skladbi, a sačuvano njih stotinu devedeset jedna

Unatoč više napisa o Brajši Rašanu, cijelovitu priču o njemu još valja napisati. O tome je u jednome od svojih napisa progovorila i muzikologinja dr. sc. Marija Riman: „Još smo daleko od trenutka kad ćemo s punom izvjesnošću moći utvrditi veličinu njegova doprinosa. (...) O Matku Brajši Rašanu svi znaju, a evo pokazalo se da je to znanje necjelovito i krajnje nesustavno.“ U cilju stvaranja cjelovitoga djela, pred istraživačima je uhvatiti se u koštac s ostavštinom Brajše Rašana koja je pohranjena na više lokacija, ponajprije u Zagrebu: u Institutu za etnologiju i folkloristiku, Hrvatskome državnom arhivu, Hrvatskome glazbenom zavodu, Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti, Institutu za crkvenu glazbu „Albe Vidaković“ i Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici;

u Primorsko-goranskoj županiji: Ustanovi „Ivana Matetića Ronjgova“ u Viškovu te u Istri: u Državnome arhivu u Pazinu i Sveučilišnoj knjižnici u Puli. Podatke o koncertima donosi i *Naša sloga*. Primjerice, u studenome 1913., prigodom rođendana Brajše Rašana, održano je „Brajšino veče“. Prema najnovijim istraživanjima, njegov skladateljski opus sastoji se od tri stotine jedanaest skladbi, od kojih je sačuvano njih stotinu devedeset jedna. Mnoge detalje o životu Brajše Rašana saznajemo iz intervjuja njegove kćeri Jelke Brajša Tolović, pjevačice i učiteljice, objavljenih u lokalnim glasilima. Između ostalog, progovorila je i o spomenutoj pjesmi, prisjećajući se kako je sam Cukon tekst donio njezinu ocu, koji ga je odmah uglazbio, a ona ga je prva izvela. Osim Jelke, Brajša je otac pravnika i publicista Stojana (Pazin, 1888. – Gorica, 1989.), koji je pisao tekstove o filozofiji, pedagogiji, psihologiji, muzikologiji te pravne i filozofske udžbenike, i Čirila (Pazin, 1889. – Zagreb, 1977.), skladatelja mahom crkvenih zbornih skladbi i prigodnih pjesama te dječjih igrokaza s pjevanjem. Danas se Brajši u čast zove osnovna glazbena škola u Labinu i kulturno-umjetničko društvo u Puli koje djeluje od 1951. godine. Godine 1962. na rodnoj kući Brajše Rašana u Pićnu otkrivena je spomen-ploča. Osamdesetih godina svečano je proslavljena 125. obljetnica rođenja i 50. obljetnica smrti ovoga istarskoga glazbenika. Tom su prigodom održani brojni koncerti u njegovu čast, održano je više prigodnih referata o njegovu životu i stvaralaštvu, a u Pazinu je postavljena bista.

Nova kapelica nedaleko Pješćane Uvale

Dok su u nekim župama, kao na primjer u Žminju, kapelice prerasle u svojevrsni brend, na pulskom ih području ima mnogo manje, no i ovdje netko povremeno dođe na ideju sagraditi još koju.

U subotu, 12. kolovoza, u večernjim satima, pulski dekan i župnik Župe sv. Pavla, preč. Milan Mužina, u nazočnosti kanonika pokorničara Pulskog stolnog kaptola sv. Tome apostola, preč. Željka Stavera te velikog broja vjernika, blagoslovio je novu kapelicu krajputašicu posvećenu Gospi Fatimskoj. Kapelicu, koja je smještena na cesti od naselja Pješćana Uvala prema pulskoj zaobilaznici, Ulici prekomorskih brigada, dao je izgraditi Cvitko Sloković vlasnik parcele gdje se kapelica nalazi.

Prije početka programa tijekom kojeg je kapelica blagoslovljena prigodno je izmoljena krunica. Program su glazbeno animirali pjevači iz dvije obližnje crkve, Župnog zbora sv. Pavla i Zbora crkve sv. Nikole kojima ravnava dr. Andrej Angelini. Vlasnik kapele je u prigodnom obraćanju rekao kako je na ideju za izgradnju kapele došao tijekom radova na podizanju zida oko maslinika, te da je za detaljne građevinske radove na kapeli zaslужan majstor građevinar Lucijan Runko. Zahvalio se preč. Mužini koji je podržao njegovu ideju i prihvatio blagosloviti kapelu, te preč. Staveru koji je donio kip Majke Božje iz Fatime. Pojasnio je nadalje da je većina korištenog materijala donijeta sa njegove stare kuće u Marčani. Kapelica je posvećena svim ženama koje u obližnjem naselju Vintijan nose ime Marija, rekao je. Zaključio je pozvavši sve okupljene nakon blagoslova na domjenak koji su pripremili mještani Vintijana.

Preč. Mužina je nakon pročitanog ulomka iz Evangelijskog izreka kratki nagovor u kojem je istaknuo kako će sve one koji ovuda često prolaze ta kapelica podsjećati na sveto, te od sada blagoslovljeno i posvećeno, na odlasku i dolasku svojim kućama Marija će vas pratiti i dočekivati, nglasio je. Ona je ta koja je pratila i dočekivala svoga Sina. Najteži trenutak koji je nosila u srcu bio je susret sa Sinom na križnome putu. Jednako tako sve majke žele pomoći svojoj djeci, pa kada ne mogu drugačije pomažu vapajima i molitvama. Marija je vjerovala i na Kalvariji, kada je sve izgledalo beznadno, nglasio je propovjednik. U toj je je vjeri dočekala i radost Uskrsnoga jutra. Marija prati svakoga onoga koji je krštenjem postao brat njezinoga Sina, neka nas uvijek brani i čuva, zaključio je preč. Mužina. (Tiskovni ured PPB)

MUČENIK

Katekizam Katoličke Crkve

297 Vjera u stvaranje "ni iz čega" posvjedočena je u Svetom pismu kao istina puna obećanja i nade. Tako majka sedmorice sinova hrabri djecu na mučeništvo: *Ne znam kako ste nastali u mojoj utrobi, jer nisam vam ja darovala ni duh ni život, niti vam tkivo složila. Zato će vam Stvoritelj svijeta, koji je sazdao ljudski rod i koji svemu dade početak, milosrdno vratiti i duh i život, jer vi sad ne marite za se iz ljubavi prema njegovim zakonima. (...) Molim te, dijete, pogledaj nebo i zemlju i sve što je na njima, i znaj da je sve to Bog načinio ni od čega, i da je tako nastao ljudski rod* (2 Mak 7,22-23,28).

313 "Znamo da onima koji ljube Boga sve pomaže na dobro" (Rim 8,28). Svjedočanstvo svetih neprestano potvrđuje tu istinu:

Tako sveta Katarina Sijenska kaže "onima koji se sablažnjavaju i bune zbog onoga što ih snalazi": "Sve izlazi iz ljubavi, sve je određeno za ljudsko spasenje, Bog čini sve samo u tu svrhu."

A sv. Toma More malo prije svoga mučeništva tješi svoju kćer: "Ništa se ne može dogoditi što Bog ne bi htio. A sve što on hoće, koliko nam se god moglo činiti lošim, upravo je najbolje za nas."

I Julijana od Norwicha: "Božjom sam milošću naučila da se čvrsto moram držati vjere i s istom čvrstoćom vjerovati da će sve biti dobro (...) I vidjet ćes sama da će sve biti dobro."

523 Sveti Ivan Krstitelj neposredni je preteča Gospodinov, poslan da mu pripravi put. "Prorok Svevišnjega" (Lk 1,76), najveći je i posljednji od svih proroka; započinje njime Evandelje: već iz majčina krila pozdravlja Kristov dolazak i nalazi svoju radost u tome da bude "priatelj zaručnika" (Iv 3,29), koga označuje kao "Jaganjca Božjega (...) koji oduzima grijehu svijeta" (Iv 1,29). Prethodeći Isusu "u duhu i sili Ilijino" (Lk 1,17), Ivan svjedoči za nj propovijedanjem, krštenjem obraćenja i na kraju svojim mučeništvom.

558 Isus podsjeća na mučeništvo proroka koji su bili usmrćeni u Jeruzalemu. Ipak, ne prestaje pozivati Jeruzalem da se okupi oko njega: "Jeruzaleme (...) koliko puta htjedoh okupiti djecu tvoju kao što kvočka okuplja piliće pod krila, ali vi niste htjeli!" (Mt 23,37b). Kad je stigao nadomak Jeruzalemu, Isus plače nad gradom i još jednom očituje želju svoga srca: "O kad bi i ti u ovaj dan spoznao što je za tvoj mir! Ali sada je skriveno tvojim očima." (Lk 19,41-42)

1434 Unutarnja pokora kršćana može poprimiti veoma različite izraze. Sveti pismo u Oci naročito ističu tri oblika: *post, molitvu i milostinju* – jer izražavaju obraćenje u odnosu prema samom sebi, u odnosu prema Bogu i u odnosu prema drugima. Osim, dakle, korjenita čišćenja koje biva krštenjem ili mučeništvom, ovi oblici, kao sredstva za postizanje oproštenja grijeha, naznačuju napore poduzete u vidu pomirenja sa svojim bližnjim, pokorničke suze, brigu za spas bližnjega, zagovor svetaca i vršenje ljubavi koja "pokriva mnoštvo grijeha" (1 Pt 4,8).

2473 Mučeništvo je vrhovno svjedočanstvo dano za istinu vjere; označuje svjedočanstvo koje ide do smrti. Mučenik daje svjedočanstvo za Krista umrlog i uskrsloga, s kojim je sjedinjen ljubavlju. Daje svjedočanstvo za istinu vjere i kršćanskoga nauka. On podnosi smrt činom jakosti. "Pustite me da postanem hranom zvijeri. Po njima bit će mi dano da prispijem k Bogu" (Sv. Ignacije Antiohijski).

852 "Duh Sveti pokreće je svakog crkvenog poslanja." On vodi Crkvu na misijske putove. Ona "tijekom povijesti nastavlja i razvija poslanje samoga Krista koji je poslan da navješta Evangelje siromasima. Stoga, poticana Duhom Kristovim, Crkva treba ići putem kojim je išao Krist, to jest putem siromaštva, posluha, služenja i žrtvovanja samoga sebe sve do smrti, iz koje je svojim uskrsnućem izišao kao pobjednik". Tako je "krv mučenika sjeme kršćana". (Priredio BiB)

Pićanci hodočastili u Padovu

Dana 10. lipnja o. g., u ranu zoru, kre-nuli smo na svoje godišnje župno hodočašće u Padovu. Predvođeni župnikom vlč. Antunom Kurelovićem, uvi-jek otvorena i neumorna duha spremna za putovanja i upoznavanje svijeta oko nas i vedra raspoloženja, u sastavu od punih dva-ju autobusa koja nam na raspolaganje već tradicionalno stavlja g. Tomislav Ljuština iz Funtane, naš istarski Vukovarac.

Cilj je hodočastiti našemu Gospodinu Isusu Kristu i njegovoj Presvetoj Majci, a odredište je Padova, glavni grad istoimene pokrajine u sjevernotalijanskoj regiji Veneto. Padova – grad s brojnim kulturnim i povijesnim znamenitostima, sveučilištem starim osamstotinama, pre-davao poznati Galileo Galilei, a Nikola Kopernik, naprimjer, studirao medicinu (kao i dr. Luiggi iz Našeg malog mesta), dok mu je stanovnik, između ostalih, bio i slavni Giotto, pa Donatello i dr. Padova se dići i svojim poznatim botaničkim vrtom koji je dio UNESCO-ove svjetske baštine. Rari-tetna padovanska gradska upravna palača potječe još iz srednjega vijeka, ali Padova je i moderan, suvremen grad s oko 220 000 stanovnika u koji vode tri autosekte. Jedan dan svakako nije dovoljan da bi se posjetilo sve ono što bi se u tom lijepom gradu moralno posjetiti, ali naš je motiv putovanja ipak bio duhovne, hodočasničke naravi.

U svetištu sv. Antuna Padovanskog

Prvo smo posjetili svetište sv. Antuna Padovanskog, kažu najpoznatijega svetca na cijelome svijetu, augustinca pa franjevca rođenoga 1195., umrlog 1231., rodom Portugalca, zagovornika i zaštitnika „malih“

ljudi, onih s društvenih margini, onih ko-jima i naš današnji papa, Franjo, šalje svoje svećenike. Ništa nije slučajno na ovome svijetu, pa tako zacijelo ni to što se baš toga svetca u likovnim prikazima prikazuje s Djetetom Isusom što simbolički prikazuje Antunovu vjeru i predanost u vjeri, čistoću srca poput dječjega i milosrđe kao poruke svijetu. Već godinu dana nakon smrti papa Grgur IX. proglašio ga je svetim. Njegovi zemni ostatci počivaju u bazilici u Padovi koja nosi njegovo ime. Opisivati velebnost samoga kompleksa toga svetišta koje obuhvaća trobrodnu baziliku u obliku latinskoga križa, a u kojoj se nalazi sedam kapela, među kojima i kapela sa svetčevim grobom, sva u nekoj posebnoj bjelini, ka-pela s relikvijama, Gospina kapela, kapela Presvetoga Sakramenta pa samostan i klu-ustar – zauzelo bi sav dopustiv prostor u ovom hodočasničkom izvješću. Naravno da ljepota arhitekture i svega što se nalazi unutar i ispod te kupole oduzima dah, ali možda još i više podsjećanje na čovjekovu vjeru, na duh koji je poticao sve one koji su na bilo koji način sudjelovali u građenju jednoga takvoga zdanja, bez rovokopača, dizalica i gotovih elemenata, koji su tu do-nijeli i ostavili, ugradili rukama, srcem, dušom i tijelom sve što se tu nalazi, na sve one silne molitve, čežnje i prošnje, zahvale i radosti koje su se tu prikazivale samome Bogu. Vjera proizlazi prije svega iz srca, iz nečega živog što još kuca. Možda mi se zato posebno dojmila krasna, ogromna magnolija koja poput velikoga anđela u raskošnoj zelenoj opravi urešenoj velikim bijelim cvjetovima raste posred klastra unutar svetišta i propinje se prema nebu, iznad krovova. U blizini magnolije – is-

povjedaonice. Red je da se hodočasnici isповjede i pomire s Bogom i ljudima. Tako i mi, pa se isповjedismo bez obzira što su tamo bili nanizani razni svjetski jezici s uključenim crvenim i zelenim lampicama, a baš pokraj našeg hrvatskog nigdje nije svijetlilo ništa. Mrak. Nema veze, ta jezici su samo ljudski, a duša i srce govore jezik koji Gospodin najviše voli. Mi po svoje, dobri fratar po svoje („ma non importa lingua, il Signore capisce tutto“) uz topao osmijeh i blagoslov. Jedinstveno lijepa sv. isповijed koja će nam obilježiti ovo hodočašće. Barem meni. Uostalom, bili smo kasnije i kod našega sv. Leopolda Mandića, cjeloživotnoga isповjednika. Potom je slijedila sv. misa za nas hodočasnike i obraćanje o. Nikole, franjevca iz tog svetišta, baš nama. Kako je slatko čuti svoj hrvatski jezik od jednoga svećenika u stranome svijetu, uslijed toliko drugih ljudi iz tko zna kojih sve zemalja! Gledam u mirne, dobre oči Milosrdnoga Isusa na velikoj slici (po sv. Faustini Kowalskoj) ispred oltara, a čini mi se da i one gledaju mene. Otac Nikola govori nam, a ja pamtim ono o vjeri, roditeljima i djeci. Što god kao roditelji damo svojoj djeci, bilo to kuće, stanovi, fakulteti, auti, što god, ali ako ne i čvrstu vjeru, ništa nismo dali. Uz vjeru sve, bez nje – ništa. Slažem se i čuvam i taj biser s ovoga hodočašća. Često vidimo i čujemo razne stvari s kojima se slažemo i znamo to, ali samo ih ponekad „registriramo“ i iz nekih nama nedokućivih razloga uđu nam u srce. Ali nije u Padovi toga dana, osim nas, samo o. Nikola govorio hrvatski. U kapeli u kojoj smo imali sv. misu zate-kla se s nama i naša poznata novinarka i voditeljica, legenda na HKR-u, gđa Tanja

Popec. Potom mali predah. Valjda nikad marende nisu tako slatke kao na hodočašću. Naći neko mjestače u hladu, tek toliko da se ispruže noge, pa posegnuti za slasnim jelom iz torbe. Možda se marendu koju smo s majkama i bakama nekad davno u košarama i „tavijolima“ odnosili težacima u vinograd ili koscima po onim silnim šinakošama u ranim jutarnjim satima, može usporediti s ovom hodočasničkom marendom. Ma kakvi restorani, hoteli, ni s pet ni šest zvjezdica, ni sljedovi s raznim pjenicama i posteljicama, ništa nije ravno guštu ovih malih, skromnih, a tako slatkih marendi. Pa da, jer duh nije voda.

U svetištu našega svetca Leopolda Mandića

Slijedi posjet svetištu našega svetca Leopolda Mandića, Hrvata rodom iz Herceg Novog, svetca koji je odrastajući s braćom pravoslavcima život posvetio promicanju jedinstva kršćana pod geslom : „Da svi budu jedno“, kapucina koji se predao vjeri i pomirenju čovjeka s Bogom, udjeljujući tu jedinstvenu i posebnu milost mnogima u svojoj maloj skučenoj sobici isповjedaonici. Rođen je 12. svibnja 1866., umro 30. srpnja 1942. u Padovi, a svetcem ga je proglašio danas također sveti papa Ivan Pavao II. 1983. godine. Možda se nije zgorega podsjetiti da nije htio primiti talijansko državljanstvo, govoreći da krv nije voda, zbog čega je završio u koncentracijskom logoru. Vjerujem da smo svi u prostoriji u kojoj je izloženo njegovo mrtvo tijelo osjetili čudesan mir i spokoj i da je sve izgledalo kao da pokraj nas samo spava taj poseban, mali veliki svetac, baš kako se to doživljava pokraj svakoga znanog i neznanog svetca. Ali to nije sve jer i tu kao da je nas Hrvate zbližila Božja providnost i zagovor tog, ipak našeg (jer krv nije voda), svetca. Naime, dok smo u tišini boravili u prostoriji u kojoj je izloženo svetčevi tijelo, iz druge se začula složna pjesma drugih hodočasnika: Rajska Djeko, Kraljice Hrvata... Nisam mogla odoljeti pa sam im se učas pridružila. Sv. Leopold Mandić i sv. o. Pio iz Pietrelcine izabrani su za svetce zaštitnike Svetе godine Milosrđa 2016., a tijelo sv. Leopolda bilo je te godine izloženo i u našoj zemlji, u Zagrebu, te se ponovno očekuje i ove godine u Rijeci, Zadru i Herceg Novom.

I najzad, posjet crkvi sv. Justine, bazilici devetoj po veličini u svijetu. Kroz baziliku nas je dragovoljno provela gđa Andreina Villa svojim profesionalnim i turističkim vodičima uglavnom stranim tihim, nemametljivim vodstvom, s naglaskom na držanju i tumačenju na način da se ima u vidu kako se nalazimo u svetištu. Ni slučajno nije htjela uzeti prilog za svoj trud i zaista opsežno vođenje kroz crkvu i cijeli kompleks. Čak nas je iznimno odvela i u prostor samoga svetišta. Hvala vam, gospodo Andreina, i ovim putem. Usput, hvala i našoj gdje Nevi koja je vjerno pratila i prevodila nam s talijanskog sve što nam je rečeno tijekom hodočašća, pobrinula se i za prikazne i druge darove, a i čitala nam u autobusu knjižicu o znamenitostima Padove poput dosljedne i neumorne profesorice u školi (nema spavanja). A, djevicu mučenicu svetu Justinu osudio je zbog vjere na smrt car Dioklecijan koji potjeće upravo iz naših krajeva u okolini Splita i dao ju pogubiti 7. listopada 304. Grob sv. Luke Evanđelista, njegova slika koju drže anđeli, „Hod mučenika“ s „Bunarom relikvija“, sarkofag sa zemnim ostacima svete Justine, veličanstvenost bazilike, stajanje u blizini groba svetoga Evanđelista, onoga preko koga slušamo i primamo samu Božju riječ, tako puno dojmova, doživljaja, zapravo ushita, radosti i nadasve zahvale Bogu za sve dohvaćeno i dobiveno toga toploga lipanjskoga dana u Padovi. Krajevi povezuju ljudе, a ljudi krajeve, a sve nas dragi Bog, pa tako ima još jedna veza između Padove i naše domovine. Naš Zadar. Taj lijepi grad i Padova zbratimljeni su. (D. S.)

Proslava blagdana sv. Jakova

KRŠAN Na blagdan svetoga Jakova, Dan Općine Kršan, misio je i propovijedao, u koncelebraciji više svećenika Labinskoga dekanata, lanjski krčki mlađomisnik vlč. Franko Markulić rodom iz Raba, kojemu je majka iz župe Kršan. On je župnik u župi Čunski na Krku. "Rodbinska veza" ga je dovela i obvezala.

Svečana proslava svete Ane

SVETI MARTIN NAD RAŠOM U ovoj se župi od davnina svečano slavi sveta Ana; sveti je Joakim, kao džentlmen, pristoјno i nenametljivo prati (u posljednje vrijeme); donedavno ga se nije ni spominjalo. Sam, pak, sveti Martin, kao svetac-patron, s mukom se probija do priznanja važnijeg statusa u svojoj župi. Popularnost svete Ane proizlazi iz činjenice da se tradicionalno na njen dan blagoslovje trudnice i majke s malom djecom. Ova je tradicija još živa i, hvala Bogu, iz godine u godinu, u posljednje vrijeme, sve življa.

MISA ZAHVALNICA

MOFARDINI U nedjelju, 6. kolovoza 2017. kod kapelice Milosrdnoga Isusa u Mofardinima, uz mnoštvo vjernika iz Karlovca, Zadra a posebno iz Po-rečke i Pulske biskupije, održana je misa zahvalnica Milosrdnom Isusu koju je predvodio mons. Ivan Milovan, biskup u miru, uz koncelebra-ciju vlč. Stipana Bošnjaka, mjesno-ga župnika. Nekoliko svećenika iz okolnih župa i doma za umirovljene svećenike Betanija bilo je na raspolaganju vjernicima za ispovijed. Biskup Milovan u prigodnoj je propovijedi prikazao milosrde Božje prema ljudskom rodu. Tom je prigodom posebno govorio o Faustini Kovalskoj, sv. Ivanu Pavlu II. i našem bl. Miroslavu Bulešiću.

Misa za Domovinu uz Dan pobjede i domovinske zahvalnosti i Dan hrvatskih branitelja

PULA U subotu, 5. kolovoza 2017., u sklopu obilježavanja Dana pobjede, domovinske zahvalnosti i dana hrvatskih branitelja u pulskoj katedrali Uznesenja Marijina, u nazočnosti predstavnika civilnih vlasti, članova braniteljskih udruga te brojnih žitelja Pule održana je misa za Domovinu koju je predvodio policijski kapelan pri Policijskoj upravi istarskoj vlč. Ilija Jakovljević u suslavljku sa župnim vikarom katedralne župe vlč. Marcinom Madejom.

Predslavitelj je na početku podsjetio da se taj dan ujedno obilježava i kao Dan Vojnoga ordinarijata u Republici Hrvatskoj, a u prigodnoj je homiliji pozvao okupljene na promišljanje o Domovini kao o majci koja je, unatoč tuzi, ponosna na onu svoju djecu koja su dala život za slobodu. Pozvao je na molitvu za poginule branitelje i za njihove obitelji. Ne treba se prepustiti malodušnosti i ostati samo na kritikama trenutnoga stanja već, sjećajući se upravo osjećaja radosti kada je Domovina oslobođena, trebamo svi zajedno prionuti izgradnji bolje i ljepše ljubljene Majke Domovine, naglasio je vlč. Jakovljević. Potom je izaslanstvo Grada Pule, predvođeno gradonačelnikom Borisom Miletićem te predsjednikom Gradskoga vijeća Grada Pule Tizianom Šošićem, tradicionalno položilo vijence pred središnjim križem na pulskom gradskom groblju Monte Giro, a potom i na Spomeniku poginulim hrvatskim braniteljima u Domovinskom ratu na rivi, u Parku Franje Josipa. Vijence su položili i predstavnici Istarske županije, policije, vojske i udruge branitelja te predstavnici udruga proizašlih iz Domovinskoga rata, kao i članovi obitelji poginulih hrvatskih branitelja. Više od tisuću sudionika – branitelja, predstavnika istarske policije, MORH-a, pripadnika Časničkog zbora, interventne policije i vatrogasaca te predstavnika Istarske županije i svih istarskih gradova sudjelovalo je zatim na petom Mimohodu hrvatskih branitelja Istarske županije. Mimohod, koji su pratile pulske mažoretkinje i članovi Puhačkog orkestra grada Pule, prošao je središtem grada, od Parka Franje Josipa na Rivi do Doma hrvatskih branitelja gdje je održana i prigodna svečanost. (Tiskovni ured PPB)

Oblagdanu sv. Roka u Pićnu, sjedištu povijesne Pićanske biskupije, već je niz godina tradicija predstavljanje nekog novog povijesnog izdanja u prostorima Centra za nematerijalnu kulturnu baštinu Istre. Ove godine, u srijedu, 16. kolovoza, nakon svečanog misnog slavlja koje je, u nekadašnjoj katedrali predvodio naslovni biskup Pićna mons. Valentin Pozaić, predstavljen je reprint povijesne knjige negdašnjeg pićanskog biskupa Antonia Zare „Razudba umnosti i znanosti četirima odsjećima obuhvaćena (Anatomia ingeniorum et scientira sectionibus quattuor comprehensa)“. Knjiga je prvi put tiskana u Veneciji 1615. godine, a sada je doživjela ponovno izdanje, uz potrebne povijesne studije, zahvaljujući angažmanu njezinog urednika dr. sc. Elvisa Orbanića, inače ravnatelja Državnog arhiva u Pazinu, koji je ujedno moderirao predstavljanje.

Nakon uvodnog pozdrava dr. Orbanića okupljenima se obratio načelnik Općine Pićan Ivan Franković koji je izrazio zadovoljstvo uspješnom suradnjom s Elvisom Orbanićem na realizaciji brojnih vrijednih izdanja o povijesti Pićna. Pročelnik Upravnog odjela za kulturu Istarske županije Vladimir Torbica čestito je dr. Orbaniću na brojnim projektima kojima uvelike doprinosi očuvanju i afirmaciji povijesne baštine Istre.

Mons. dr. Valentin Pozaić je u svom obraćanju pobliže predstavio lik svog predšasnika, biskupa Zare. Naglasio je njegovu vjersku i humanističku formaciju koju je stekao studijem filozofije kod isusovaca u Grazu. Postao je biskupom s 26 godina, istaknuo se svojim pastoralnim djelovanjem u kojem je, nerijetko i stegom, uveo red, kako u upravi tako i u redovitom životu puka. Još kao član studentske marijanske kongregacije Sodalitas Beate Mariae Virginis upijao je i živio, a kao biskup široj pobožnosti prema Blaženoj Djevici Mariji i svecima, nasuprot protestantskim provalama. Provodio je život i ideje Tridentskog koncila, stegom je vraćao crkvi autentičnu misiju, i vjerodostojnost in capitell et membris, u glavi i u dijelovima, u upravi i u redovitom životu vjerničkog puka. Stekao si je tako i prijatelje i neprijatelje, i klevetnike, ali i veliki ugled. Strogost kojom je provodio svoje zamisli o vraćanju dostojarstva Crkvi postala je poslovica i dugo se održala u povijesnoj memoriji. Unatoč nemirima i ratovima u njegovo vrijeme, i unatoč veoma

Predstavljanje knjige pićanskog biskupa Antonija Zare

skromnim mogućnostima svoje biskupije uspio je u materijalnom smislu obnoviti biskupski dvor, dograditi i obnoviti katedralu te obogatiti katedralni inventar, rekao je mons. Pozaić. U nastavku je biskup citirao Zarin hvalospjev upućen Družbi Isusovoj, kojoj i sam pripada. Zaključio je čestitavši uredniku izdanja, dr. Orbaniću na njegovom izvanrednom svestranom angažmanu kojim se afirmira kao ključna ličnost na istarskoj historiografskoj sceni.

Detaljno predstavljanje sadržaja knjige po poglavljima izrekao je tehnički urednik Marino Martinčević. Istaknuo je doprinos eminentnih znanstvenika koji su dali svoj doprinos u realizaciji znanstvene studije, a u nastavku je govorio i o sadržaju originalnog Zarinog djela koje se danas čuva u nacionalnoj sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. To vrijedno djelo, katalog i klasifikacija svega do tada poznatoga znanja i znanosti, najznačajnije je djelo istarskog ranonovovjekovlja, kojeg je Antonio Zara dovršio upravo u Pićnu, u biskupskoj palači, 17. siječnja, na dan sv. Antuna 1614. godine. U stručnoj studiji koja u knjizi prethodi preslike Zarinog originala, austrijska znanstvenica Ulrike Syrou daje biografiju Antonia Zare, pok. mons. Ivan Grah govori o Antoniju Zari kao pićanskom biskupu dok Miroslav Bertoša ocrtava nemirna vremena početka 17. stoljeća na istarskom poluotoku obilježena Uskočkim ratom. Paul Richard Blum opisuje filozofska streljenja njegova doba koja su utjecala i na promišljanja učenoga biskupa. Neizmjeran je doprinos profesora Mate Križmana koji kroz pregled sadržaja na sustavan način, vješto i umno se usredotočujući na ono bitno, upoznaje suvremenoga današnjega čitatelja, ne odveć vična latinskom jeziku, s temeljnim postavkama ovog djela čime je tom vrijednom djelu utrt put do šire čitalačke publike, istaknuo je Martinčević, te u nastavku dao pregled poglavlja originalnog Zarinog djela. Svako poglavje biskup Zara zaokružuje apostrofom, osobnom molitvom što ih je Mate Križman, doslovno i vrlo umješno pretočio u hrvatski jezik, a koje otkrivaju duboku autorovu pobožnost i uvjerenje o neraskidivoj povezanosti vjere i znanosti kao međusobno komplementarnih nadopunjivočih se putova prema spoznaji Istine. Martinčević je naveo podatke iz onovremenih kataloga i cjenika europskih knjižničara koji potvrđuju kako je to djelo biskupa Zare, koje obuhvaća 592 stranice te bogato kazalo, u svojem vremenu bilo izuzetno cijenjeno i traženo.

Martinčević je izrekao i kratki pregled Zarinog djela po odsjećima. Prvi odsječak govori o ljudskim umnostima i načinima njihova spoznanja. Drugi odsječak kroz 16 članaka razmatra one znanosti vještine i umijeća koje proizlaze iz maštne, kreativne snage, poput pismenosti, govorništva, pjesničkog i glazbenog umijeća, zemljomjerstva, kozmografije, praktične medicine, vojništva i vladanja. U trećem odsječku Zara razmatra znanosti koje proistječu iz moći razuma: logiku, fiziku, metafiziku, teologiju, etiku i druge. U četvrtom odsječku prikazuje znanosti koje su sadržane u izbici pamćenja: gramatiku, djelatno računstvo, geometriju, retoriku povijest i drugo; one koje proizlaze iz moći pamćenja te su u neposrednjem odnosu s iskustvom. Djelo Antonia Zare, pićanskog biskupa i carskog savjetnika, jednog od naših najistaknutijih filozofa ranoga novoga vijeka zasluguje širu filozofsku i znanstvenu evaluaciju jer on je, čini se, kroz vjejkove bio žrtvom rijetkosti njegova djela, a u novije vrijeme sve manjeg poznavanja jezika koji njemu nije bio mrtav već živo oruđe izražavanja vlastitih znanstvenih i filozofskih pogleda. Zara se nastavlja na skolastičku filozofsku tradiciju, dobro poznaje renesansnu filozofiju, a njegovi pogledi koji bi bili najbolje iskazivi kroz naredno razbolje filozofije racionalizma i empirizma tek trebaju biti istraženi, zaključio je Martinčević.

Zaključno se publici obratio urednik izdanja, dr. Orbanić zahvalama osobama i institucijama koje su imale udjelu u realizaciji projekta koji je trajao od 2004. godine: mons. dr. Draženu Kutleši, mons. Ivanu Milovanu, sadašnjem i negdašnjem ordinariju Porečke i Puliske biskupije, prof. dr. Robertu Matijašiću i prof. dr. Slavku Krajcaru, sadašnjem i negdašnjem predsjedniku Čakavskog sabora, načelniku Općine Pićan Ivanu Frankoviću i župniku vlč. Antunu Kureloviću. Knjiga je objavljena u nakladi

Santinini, a sunakladnici knjige su Porečka i Pulaska biskupija i Zavod za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci. Recenzenti su akademik prof. dr. Franjo Šanjek i prof. dr. Mijo Korade. Upravo kao što bi vjerojatno bila želja i samog biskupa Zare, reprintom se je ovo izdanje htjelo vratiti na područje njegove biskupije, pa je tisak povjeren tiskari Libar iz Sv. Katarine. Ovim nakladničkim poduhvatom namjeravamo oživjeti sjećanje na biskupa Antuna Zaru, napose u Pićnu, mjestu u kojem je napisao svoju anatomiju a u čijoj danas župnoj, nekad katedralnoj crkvi, počivaju njegovi zemni ostatci, te ga učiniti prepoznatljivim u hrvatskoj kulturi koja je nezaobilazni dio u okviru povijesno filozofske i vjerske baštine, zaključio je Orbanić.

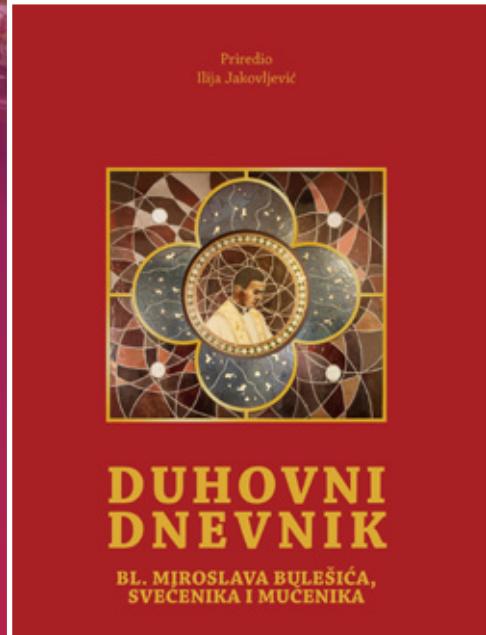
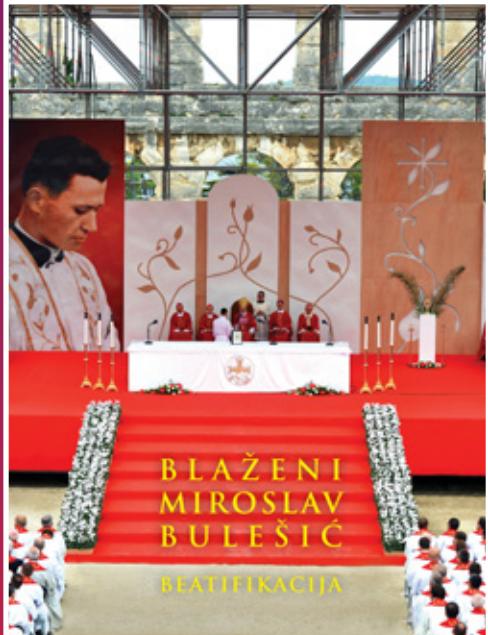
U nastavku je načelnik Franković uđijelio primjerak knjige nekolicini zaslужnih koji su dali svoj doprinos tome projektu: biskupu Pozaiću, Vladimиру Torbici ispred Istarske županije, župniku preč. Kureloviću, vlč. mr. Linu Zohilu koji je pružio veliku potporu u počecima projekta, a jedan je primjerak načelnik svečano uručio i dr. Orbaniću, kao zalog dobre buduće suradnje.

Pićanski biskup Antonio Zara, čije je imenovanje za pićanskog biskupa papa Klement VIII. prihvatio 1601. godine i koji je upravo u Pićnu svoje velebno djelo završio 1614. godine, vratio se tako pisanim riječu u suvremenost mjesta gdje je živio i djelovao, pružajući ponovo, zahvaljujući interventima vrsnih stručnjaka, prikaz svoje osebujne ličnosti i umnosti žiteljima svoje biskupije i čitavoga kraja, u nekim novim vremenima, kojima su njegov lik i djelo možda više potrebni u afirmaciji povijesne baštine no nadasve njegovo je prisustvo prilog u osvješćivanju sadašnjih naraštaja o važnosti vrednovanja vlastite povijesti, pred raznim nadolazećim modernim plimama. (G. Krizman)

POSJETITE KNJIŽARE "JOSIPA TURČINOVICA"

Izдавачka kuća JOSIP TURČINOVIC d.o.o.,
Pazin, narudžbe tel. 052/ 624 342
Prodavaonice:
PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/621 082
PULA, Dantev trg 1, tel. 052/216 498
POREČ, Eufrazijeva 22, tel. 052/451 784

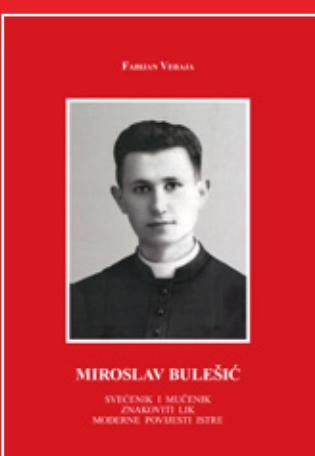
ŽUPA SV. MIHOVILA ŽMINJ

300. OBLJETNICA CRKVE
1717. – 2017.

DUHOVNA OBNOVA
26. – 28. rujna 2017.
Voditelj:
fra Ivan Matić

SLAVLJE ZAŠTITNIKA
SV. MIHOVILA ARKANĐELA
PETAK, 29. rujna 2017. u 11 sati
svečana koncelebrirana sveta
misa koju predvodi
biskup DRAŽEN KUTLEŠA

Predstavljanje monografije:
Crkva sv. Mihovila Arkanđela
u Žminju
1717. – 2017.

Radio Istra

Učka 96,9 - Pula 98,0 - Rovinj 88,0 - Buje 97,9
Umag 107,3 - Rabac 92,1 - Poreč 98,5

KAP ZA DOBAR DAN
- duhovna misao za bolji početak dana
- od ponedjeljka do subote u 06:30

PUTEVIMA VJERE
- središnja vjerska emisija
- petkom u 17:30

SUSRET S IZVOROM
- komentar nedjeljnog Evandela
- nedjeljom u 8:30

Jurja Dobrile 6, Pazin - tel: 052/ 88 77 11
www.radioistra.hr